

**ПЛАН
ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД
(2013-2017)**

ПРЕДГОВОР

Почитувани жители на Општина Велес,

Задоволство ми е да Ви го претставам Планот за управување со отпад 2013-2017 за Општина Велес. Овој План претставува продолжување на напорите за остварување на визијата за Општина Велес поставена со стратешките документи ЛЕАП и Агенда 21. Како специфично насочен документ, Планот за управување со отпадот предлага практични и финансиски изводливи решенија за приоритетните проблеми во управувањето со отпадот, прилагодени кон локалните карактеристики, предности и можности.

Мотото на нашата Агенда 21 е: Најголемиот капитал во една средина се луѓето. Тоа значи дека таа средина треба да обезбеди квалитетен живот за секој член од заедницата. Квалитетен живот значи чиста вода, чист воздух, чиста почва, здрава храна, услови за развој и напредок. Овие атрибути за квалитетен живот во голема мера зависат од тоа како се однесуваме кон природните ресурси. Количината и видот отпад кој го создаваме е еден значаен индикатор за нашето однесување кон природните ресурси, затоа што со создадениот отпад, нив неповратно ги губиме.

Секој поединец има лична одговорност за отпадот што го создава. Како индивидуални создавачи на отпад, ние мора да водиме сметка колку отпад создаваме, да бараме решенија да го намалиме и да управуваме со него на безбеден начин, да бидеме подготвени да платиме за да се елиминираат последиците врз животната средина од отпадот, затоа што секој кој создава отпад носи одговорност за влијанието што тој отпад го врши врз животната средина и здравјето на луѓето.

Управувањето со отпадот е комплексна материја. Резултатите во справување со проблемите, во постигнување на континуирани подобрувања, во голема мерка зависат од интегрираниот пристап кој го обезбедуваат многуте учесници во процесот: јавноста, стопанството, надлежните органи. Локалната самоуправа, секако е главниот олеснувач кој и помага на заедницата да се справи со предизвиците во управувањето со отпадот со тоа што:

- Создава услови за ефективно управување со ресурсите;
- Создава услови заедницата да создаде помалку отпад и
- Создава услови за безбедно отстранување на отпадот кој не може повторно да се употреби или преработи, т.е. да се доведе до ниво на секундарна суровина.

Овој план има за цел, на најдобар начин и во најголема можна мерка, да обезбеди во Општина Велес примена на докажаните позитивни практики во управувањето со отпадот.

ГРАДОНАЧАЛНИК
НА ОПШТИНА ВЕЛЕС,
м-р Славчо Чадиџев

КРАТЕНКИ И ИЗРАЗИ

ДИЖС	Државен инспекторат за животна средина
НДТ	Најдобра достапна техника
БАТ НЕЕЦ (BATNEEC)	Најдобра достапна техника што не предизвикува прекумерни трошоци
БПЕО (BPEO)	Најдобра изводлива опција во животната средина
БРЕФ (BREF)	Референца за најдобра достапна техника
ДПИ	Државен пазарен инспекторат (МЕ)*
ДСЗИ	Државен санитарен и здравствен инспекторат (МЗ)
ДЗИ	Државен земјоделски инспекторат (МЗШВС)
ДКИ	Државен комунален инспекторат (МТВ)
ЕИА (ОВЖС)	Оценка на влијание врз животната средина
ЕИС (ИСЖС)	Информациски систем за животна средина
ЕУ	Европска унија
ИЕД	Интегрирани еколошки дозволи
ИФИС (МФИ)	Меѓународни финансиски институции
ИПА (ИПА)	Инструмент за предпристапна помош
ИППЦ (ИСКЗ)	Интегрирано спречување и контрола на загадување
ЛЕАП	Локален еколошки акционен план
НПУО	Национален план за управување со отпадот
ЕЛС	Единица на локална самоуправа
МЗШВС	Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство
МИЦЖС	Македонски информативен центар за животна средина
МОН	Министерство за образование и наука
МНР	Министерство за надворешни работи
МЛС	Министерство за локална самоуправа
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
МЕ	Министерство за економија
МЖСПП	Министерство за животна средина и просторно планирање
МФ	Министерство за финансии
МЗ	Министерство за здравство
МТВ	Министерство за транспорт и врски
НЕАП	Национален еколошки акционен план
НВО	Невладина организација
ПОП	Постојан органски загадувач
ПХБ/ПХТ	Полихлоринирани бифенили / полихлоринирани терфенили
РМ	Република Македонија
ТП	Техничка помош

СС	Сопствени средства
СД	Средства на донатори
УО	Управување со отпад
КО	Комунален отпад
МеО	Медицински отпад
ЗУО	Закон за управување со отпад
ЈКП	Јавно комунално претпријатие
ПЕТ	Полиетилен терефталат
ЗГ	Здружение на граѓани
МХК	Маталургиско-хемиски комбинат
БДП	Бруто домашен производ

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

I ДЕЛ - ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ

1. ВОВЕД

1.1. Општина Велес и Управување со отпад

Општината Велес завзема површина од 464 км², што преставува 1.71% од вкупната територија на РМ.

Според статистичките податоци од последниот попис во 2002 година, според новата територијална поделба, Општина Велес брои 55 108 жители. Бројот на домаќинства е 16 959, а бројот на станови 20 717. Во Општината има вкупно 30 населби, од кои единствената урбана населба е градот Велес со 44 000 жители, а останатото население е концентрирано во руралните области на општината и тоа: Башино село, Белештевица, Бузалково, Ветерско, Горно Караслари, Горно Оризари, Долно Караслари, Долно Оризари, Иванковци, Карабуниште, Клуковец, Крушје, Кумарино, Лугунци, Мамутчево, Новачани, Ново Село, Отовица, Ораовец, Раштани, Рлевци, Рудник, Сливник, С`лп, Сујаклари, Сопот, Црквино, Чолошево и Џидимирци.

Во минатото, индустрискиот развој имал голем придонес за економскиот просперитет на општината обезбедувајќи зголемување на бројот на вработени, пораст на БДП, подобрување на животниот стандард на населението, развој на услужни гранки.

Со стагнација на индустријата, освен економските и социјалните проблеми, граѓаните на Велес се соочуваа и со многу сериозен проблем на живеење во загадена животна средина. Индустриските капацитети градени во минатото без почитување на процедурите кои обезбедуваат зачувување на животната средина, создадоа голем број и обемни историски загадувања. Со тоа, здравјето на луѓето и животната средина континуирано се изложени на висок ризик.

Стагнацијата на економскиот развој во Општина Велес се одрази и на управувањето со отпадот. И покрај тоа што градот Велес е еден од почистите градови во државата, управувањето со отпадот на ниво на целата општина не задоволува. Голем број населени места сеуште не се опфатени со системот на собирање и транспортирање на отпадот што резултира со формирање на многу диви депонии, а општинската депонија не ги задоволува потребните санитарно-технички услови. Исто така отсуствува организиран пристап во селективното собирање на одредени состојки на отпадот што ја одалечува општината од концептот на одржлив развој, промовиран и поставен како цел со стратешкиот документ Локална Агенда 21.

1.2. Опфат и цели на планот

Според законодавството на РМ, управувањето со комуналниот, комерцијалниот и другите видови индустриски неопасен отпад е надлежност на локалната самоуправа.

Меѓуопштинската соработка и регионалниот пристап во решавање на проблемите е препорачан пристап, а управувањето со опасниот отпад е утврдена надлежност на централната власт.

Како главна цел на Планот се поставува воведување на мерки и практики со кои се исполнуваат барањата на новото македонско законодавство, а со тоа индиректно и барањата на ЕУ.

Планот за управување со отпад треба да и овозможи на општината **да продолжи со систематизирано спроведување на постапни подобрувања на постојниот систем за управување со отпадот.**

Промените што ќе следат ќе се извршуваат во смисла на продолжување во надградбата на административните капацитети, техничката инфраструктура и подигање на јавната свест.

Покрај важноста да се зголемат средствата од локалниот буџет наменети за управување со отпадот, како и да се обезбеди перманентна соработката на носителите на одлуки на национално, регионално и локално ниво, подеднакво значајно ќе биде да се информираат и едуцираат граѓаните за нивните обврски што произлегуваат од законските норми и придобивките кои на долг рок ќе ги имаат од тоа, на интерактивен начин. Кампањите за подигање на свеста кон јасно определени целни групи ќе придонесат кон подобрување на управувањето со отпадот, остварувајќи разбирање за клучните проблеми помеѓу сите учесници во процесот што ќе се иницира. Во овој смисол, невладиниот сектор се цени како клучна заинтересирана страна во спроведување на целите на Планот.

Примарниот фокус на Планот 2013-2017 е да се основа одржливо функционирање на базичната инфраструктура за управување со комуналниот, комерцијалниот и другите видови неопасен отпад и тоа преку воспоставување нови и јакнење на постојните:

- Организациони структури
 - Зголемена ефикасност на инспекцијата и капацитетите за спроведување;
 - Зајакнување на капацитетите на Општината / комуналното претпријатие;
 - Подигање на јавна свест на граѓаните;
 - Создавање на поволни услови за воспоставување на јавно-приватно партнерство и вклучување на приватниот сектор.

- Техничка инфраструктура
 - Приклучување на идна регионалната депонија;
 - Затварање и рекултивација на општинската депонија (фазно) ;
 - Проширување на организираното собирање на отпад (100%) и целосно подобрување на услугата;

- Воведување на селективно собирање и рециклирање/компостирање;
 - Трајно елиминирање на дивите депонии.
- Финансиски структури
 - Целосна примена на начелото “Загадувачот плаќа”;
 - Воведување на казнени мерки во согласност со закон и
 - Воведување на начелото “Одговорност на производителот” за постапување со отпад од пакување (и специфичен опасен отпад).
- Правна рамка
 - Измена и дополнување на локалната регулатива;
 - Имплементација на постоечката законска регулатива.

Планот исто така предлага мерки и за другите видови отпад (опасен отпад, медицински отпад и отпад од животинско потекло) за чие управување како најцелисходен го оценува националниот/ регионалниот пристап.

1.3. Европска димензија на Планот

Планот вклопува елементи на:

- Законодавството на ЕУ: Рамковната директива за отпад (75/442/ЕЕЦ), Директивата за депонии (99/31/ЕЕЦ), Директивата за пакување и отпад од пакување (94/62/ЕЦ) и Директивата за батерии и акумулатори (91/157/ЕЕЦ).

1.4 Национална димензија на Планот

Планот вклопува елементи и препораки на:

- Националните политики во управување со отпадот (НЕАП 2 и НПУО) како и
- Законодавството за животна средина и управување со отпад, особено Законот за животна средина и Законот за управување со отпадот и подзаконските акти кои даваат поблиски упатства како да се пристапи во решавање на одредени прашања за да се спроведат на најдобар можен начин барањата на овие закони. Имено, Планот ги вклопува општите правила кои се пропишани со правните акти а се содржани особено во поглавјата: Стратегија, формулирање на Планови и Програми; процедури за постапување со отпад; постапување со опасен отпад; депонии; согорување и горење на отпад; мониторинг и управување со податоци; информативен систем; финансирање; надзор и надлежни органи; казнени одредби. Планот ја зема во предвид и поврзаноста на одредбите на Законот за управување со отпадот со законите кои регулираат други подрачја и медиуми на животната средина, а особено Законот за животна средина, кој ги

вклучува основните прашања, како што е издавањето на еколошки дозволи и ОВЖС процедурите.

Планот зема во предвид и одредени прашања поврзани со управувањето со отпадот, а кои се опфатени со одредби во законите кои не се исклучиво упатени на животната средина. Имено, тука во прв ред се: Законот за Организација на Органите на државната администрација, Законот за локална самоуправа, Законот за јавни претпријатија, Законот за просторно и урбанистичко планирање, Законот за инвестициони градби, Законот за концесии, Законот за јавни набавки, Законот за државна помош, Законот за рамномерен регионален развој. Ова законодавство регулира одредени прашања кои се важни за секторот управување со отпад во Република Македонија, доделувајќи различни надлежности за спроведување на одделните аспекти на управувањето со отпадот.

Планот, кој е предмет на следење и ажурирање, остава простор за корекции и усогласување доколку некои клучни прописи и барања бидат дополнително донесени.

1.5 Локална димензија на Планот

Локалната политика на Општина Велес во управувањето со отпадот во целост е насочена кон следење на политиката на национално ниво, првенствено утврдена со Националниот план за управување со отпадот. Локалните важечки прописи на општината сеуште не ги транспонираат во целост одредбите на Законот за управување со отпад, особено во однос на ценовната политика.

Периодот опфатен со Планот за управување со отпад е навистина краток период за да се надминат сите пречки поврзани со управувањето со отпадот и затоа во овој сектор потребна е соработка на сите инволвирани субјекти.

Со процесот на децентрализација во земјата, многу надлежности од оваа област беа делегирани на општините.

Согласно Законот за управување со отпад, општините се надлежни за многу важни активности во делот на управувањето со отпадот:

- заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето;
- остварување на целите и насоките утврдени во Националниот еколошки акционен план;
- спроведување на општите принципи и насоки за управување со отпадот;
- основање на интегрирана национална мрежа на инсталации за преработка и за отстранување на отпадот;
- остварување на обврските во врска со управувањето со отпадот, коишто Република Македонија ги презела на меѓународно ниво;
- организација на собирањето, транспортирањето и депонирањето на комуналниот отпад;
- надзор над транспортот и депонирањето на индустрискиот неопасен

отпад;

- донесувањето одлуки за локацијата на капацитетите за управување со отпад;
- усвојување на прописи за управување со отпад на локално ниво;
- финансирање и надзор над затворањето на дивите депонии и затворање на капацитетите за управување со отпад;
- инспекција и мониторинг на депониите за инертен отпад;
- основање на депонии за неопасен и инертен отпад е исто така во надлежност на општините.

Советот на општината, во согласност со Националниот План на Република Македонија за управување со отпад, должен е да:

- се грижи за јавната чистота и за напуштениот отпад;
- донесува акти со кои ќе го регулира селектирањето, собирањето и транспортирањето на комуналниот отпад и на другите видови неопасен отпад;
- соработува со другите општини и градот Скопје, во врска со управувањето со комуналниот и со другите видови неопасен отпад;
- реализира проекти и презема инвестициони зафати за подобрување на општата состојба со управувањето со отпадот;
- постапува во согласност со општите правила за постапување со комуналниот и со другите видови отпад;
- две или повеќе општини, можат да донесат заедничка програма за управување со комуналниот и со инертниот отпад.

Изградбата на депонии за неопасен и инертен отпад, исто така, е одговорност на општините. Затоа општините треба да имаат основано или назначено одделенија/лица во својата административна структура за работа со проблематиката во управување со отпад; ќе бидат потребни големи напори за оформување на локалните административни и стручни институции, како и оперативни организации на меѓуопштинско, т.е. регионално ниво, кои ќе мора да се формираат и да се прифатат од сите инволвирани општини.

2 ПРОЦЕС НА ИЗРАБОТКА НА ПЛАНОТ

Овој План се изготвуваше во согласност со одредбите на Законот за управување со отпадот ("Службен весник на РМ" бр. 68/04, 71/04, 107/07, 102/08, 143/08, 124/10, 51/11, 123/12), приоритетите на Националниот План за управување со отпад на Република Македонија (2006-2012) и Стратегијата за управување со отпад на Република Македонија (2008-2020).

Основа на овој План беше и Планот за управување со отпад на територијата на Општина Велес (2008-2012).

При изработката на Планот беа анализирани сите наоди и препораки на овој документ, беа направени анализи на тековната состојба, предвидувања за идните состојби и проценки за одржливо подобрување на

постојниот систем со примена на современите начелата во управувањето со отпадот, со што на Планот му е дадена покрај локална и национална и европска димензија.

Начелата врз кои се темели овој План се:

Начело на одржлив развој

Одржливото управување со отпад значи поефикасно користење на ресурсите, намалување на количината на создадениот отпад на местото на неговото создавање, на начин кој ќе помогне да се постигне целта на одржливиот развој.

Начело на универзалност на услугите

Универзалноста на услугите треба да биде обезбедена преку: недискриминација, одржливост на услугата, квалитет и ефикасност, транспарентност, економски прифатлива цена и целосно покривање на територијата на општината со услугата.

Начело “загадувачот плаќа”

Начелото “загадувачот плаќа” значи дека загадувачот треба да го поднесе целиот трошок за последиците од своите активности. Од таа причина, потенцијалните трошоци по животната средина и човековото здравје од создавањето, третманот и отстранувањето на отпадот треба да бидат целосно вградени во цената на услугата за постапување со отпадот.

Хиерархија во управување со отпадот

Ова начело го дефинира пожелниот редослед на практиките за управување со отпад, и тоа:

1. Спречување / Намалување на создавање на отпад - минимизирање на користењето на ресурсите т.е. на создавање на отпад и намалување на опасните карактеристики на отпадот, како приоритет од највисок ранг, а потоа:
2. Повторно користење - повторно користење на производи или добра за истата или различни намени/цели;
3. Преработка/Рециклирање (што вклучува компостирање и согорување) - искористување на материјата и енергијата содржани во отпадот и
4. Отстранување (депонирање/горење) - најнепожелно решение кое се применува само доколку не постои можност за решенија од повисок хиерархиски ред.

Начело на блискост и самодоволност

Начелото на блискост и самодоволност значи дека отпадот треба да се третира, преработува или отстранува колку што е можно поблиску до локацијата каде што е создаден. Заедниците треба да сфатат дека соодветното управување со отпадот кој тие го создаваат е прашање со кое самите треба да се избораат.

Начело на претпазливост

Начелото вклучува преземање на мерки на претпазливост сега, со цел да се избегне можната штета врз животната средина или човечкото здравје во иднина, дури и ако научната основа за мерки на претпазливост може да биде неубедлива.

Најдобра изводлива еколошка опција (НИЕО)

НИЕО процесот воспоставува долгорочна и краткорочна опција (или комбинација на опции) за даден збир на цели и околности, која е најкорисна или најмалку штетна по животната средина како целина и со прифатлив трошок.

Одговорност на производителот

Значи, ова начело посочува дека производителите на производи кои создаваат отпад треба да преземат одговорност за:

- Минимизирање на отпадот од нивните производи во производството, користењето и по нивната употреба и
- Развивање на пазари за повторна употреба и рециклирање на отпад генериран/создаден од нивните производи.

Како основа за издвојување на приоритетите на Планот за управување со отпад беа земени резултатите од:

2.1 Анализите на постојната состојба и проблеми

Подрачје	Проблеми
Политика и легислатива	<ul style="list-style-type: none">▪ Нецелосно заокружена општинска регулатива▪ Неподготвени и неусвоени обврски и правила за опасен отпад, за отпадни масла, за пакување и отпад од пакување, за одстранување на батерии и акумулатори, за отпадна електрична и електронска опрема, стари возила▪ Невоспоставена селекција на отпад
Институционална и организациона поставеност	<ul style="list-style-type: none">▪ Неадекватни предуслови за вклученост на приватниот сектор
Техничка / организациона поставеност	<ul style="list-style-type: none">▪ Нецелосна покриеност со организирана услуга за собирање на отпадот▪ Ниски стандарди за собирање и депонирање на отпадот▪ Недоволна застапеност на селективно собирање на видови отпад со потенцијал да бидат рециклирани▪ Непостоење на соодветно депонирање на опасен и медицински отпад▪ Непостоење на селективно собирање на специјални видови на отпад
Економски/финансиски проблеми	<ul style="list-style-type: none">▪ Несоодветни инвестициони капацитети за изградба на логистика / системи за депонирање▪ Непостоење на соодветни економски инструменти кои можат да стимулираат /предизвикаат промени

Капацитети на човечки ресурси	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Недоволни капацитети на учесниците во управување со отпадот на локално ниво
Свест на носителите и јавноста	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Недоволна комуникација помеѓу заинтересираните страни на сите нивоа ▪ Недоволна комуникација со јавноста

Табела 1. Проблемски подрачја во Управувањето со отпадот во Општина Велес

2.2 SWOT АНАЛИЗА (од ЈКП Дервен)

Целта на анализата е да се добие целосна и реална слика за состојбите и капацитетите како и влијанието на опкружувањето врз деловната политика на претпријатието. Насочувањето на активностите треба да биде во согласност со постоечката законска регулатива во областа управување со отпад. Тоа треба да претставува силна страна што ќе ни помогне да ги искористиме можностите што ќе ни се укажат, да се соочиме со заканите намалувајќи го нивното негативно влијание врз работењето, да ги корегираме слабостите. Анализата дава можност за урамнотежување на силните страни и слабостите на претпријатието со можностите и заканите кои постојат на пазарот. Воедно ги идентификува проблемите и дава увид како треба да изгледа бараната променета состојба кон која тежнееме и е спротивна на идентификуваната.

Силни страни

- Постојење Национална стратегија за управување со отпад
- Донесен Закон за управување со отпад
- План за управување со отпад на Општина Велес
- Отпочнати активности за регионална соработка и планирање на регионална депонија во рамките на Вардарскиот плански регион
- Добра патна инфраструктура
- Учество на НВО секторот во изработка и спроведување на проекти од оваа област

Слабости

- Застарен возен парк
- Недоволен број на возила и садови за отпад
- Недоволна медиумска поддршка на позитивните примери и резултати
- Недоволно вложување во развојот на кадри
- Немање комплетна база на податоци
- Недостаток на инфраструктура за третман на отпад (постројки за рециклирање, компостирање, зелени-еколошки островчиња)
- Немање инсталација за третман на опасен отпад
- Диви депонии во населените места
- Нецелосна покриеност со услуга во руралните средини

Можности

- Воведување на ЕУ стандарди во управувањето со отпад
- Користење на ЕУ и други фондови
- Ремедијација на контаминирани земјишта
- Минимизирање на создавањето на отпад
- Програми за унапредување на управувањето со отпад
- Спремност на државата за финансиска поддршка
- Соработка на општините во регионот
- Спремност на странски донатори за финансирање на програми и проекти од управување со отпад
- Јавно-приватно партнерство
- Воведување нови услуги
- Учество на обуки, семинари, конференции

Закани

- Недостаток на инвестиции за изградба на инфраструктура за управување со отпад
- Скапи енергенси
- Недоволно развиена јавна свест
- Немоžност на граѓаните да платат реална економска цена за комуналните услуги
- Појава и притисок од конкуренција
- Влијание на светската криза врз домашната економија
Неутврден надомест за одржување на депонија
- Немање чувство на одговорност за заштита на животната средина преку управувањето со отпадот

Со намера да се тргне во вистинска насока, во рамките на Планот се поставија стратешки цели (базирани врз идентифицираните проблеми) кои се однесуваат на:

- Организациони / институционални подобрувања;
- Зајакнување на капацитетот на човечките ресурси;
- Подобрување на системите за собирање и транспортирање на отпад, како и воведување на одржливи системи за селективно собирање и складирање;
- Долгорочно одржливо решавање на проблемот со отстранување на отпадот;
- Финансирање и инструменти за покривање на трошоци;
- Подигање на свест на сите заинтересирани страни и комуникација меѓу надлежните органи и јавноста;
- Развој на локална политика во управувањето со отпадот и
- Воспоставување на добра база на податоци.

Стратешките цели понатаму беа преточени во акции и мерки за периодот 2013-2017, кои се детално специфицирани во Поглавје В.

II ДЕЛ - ПОСТОЈНА СОСТОЈБА

II. 1 ПОСТИГНУВАЊА ОД ПЛАНОТ СО УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД 2008-2012

Завршени задачи :

- Набавени садови за отпад
 - 155 контејнери од 1,1м³
 - 489 канти од 120 литри
- Доопремени возила со механизам за подигање на контејнери
- Набавено ново возило комбиниран автосмеќар
- Купени 2 нови трактори
- Извршена корекција на тарифи
- Променето времето на собирање (воведено ноќно собирање на отпад од домаќинствата)
- Јавна кампања и едукација- изработени информативни флаери за промена на времето за изнесување и собирање на отпадот, за времето и начинот на собирање на габаритен отпад
- Изработена Студија за оправданост од воведување на услугите за собирање и транспортирање на комунален отпад во руралните средини на Општина Велес
- Воведени три населени места во интегрираниот систем за управување со отпад (Чолошево, Дурутовец и Долно Оризари)

Бидејќи ПУО претставува флексибилен и жив документ, подложен на постојано ажурирање во согласност со донесувањето на прописите, во планскиот период завршени се и следните активности :

- Изработен е регистар на контејнери за отпад
- Воведени се идентификациони и транспортни формулари за индустриски наопасен отпад

Во врска со мониторингот на отпадот и во согласност со законот потребно е да се обезбедат податоци за потеклото на отпадот, класификација на истиот според листата на отпади, количеството, име на собирачот – транспортерот, почетната и крајната дестинација на отпадот. Поради тоа, воведени се **идентификациони и транспортни формулари** кои го придружуваат отпадот од почетната до крајната дестинација. Правните субјекти, создавачи на отпадот, заинтересирано и со задоволство прифатија да придонесат во имплементирање на законот.

- Воведено е организирано собирање на габаритен отпад
Во 2011 год. воведено е **организирано собирање на габаритен отпад**
Оваа акција се изведува еднаш до два пати годишно. Со цел граѓаните подобро да се информираат за термините на собирање, како и упатство за што се спаѓа а што не спаѓа во габаритен отпад со финансиска подршка на Општина Велес беа изработени и поделени информативни летоци.

- Воведено е секојдневно (освен во Недела) одделно собирање на отпад од месарници
Со цел селектирање на отпадот што се создава во **месарниците** и да се спречи неговото мешање со комуналниот отпад, се склучија посебни договори со нив. ЈКП Дервен врши секојдневно собирање на отпадот и на месарниците им подели пластични канти со волумен од 120 лит.
- Постапувањето со отпад со создавачите на комерцијален и индустриски неопасен отпад е регулирано со склучување на договори во кој се утврдени правата и обврските на корисникот и давателот на услугата
- Воведено е годишно чистење на диви депонии согласно утврдена Програма за управување со отпад.
- Дневникот за евиденција за постапување со отпад се води редовно и уредно. Покрај дневен се прави и месечен извештај кој е проследен и со графички приказ на количините отпад. Врз основа на месечните извештаи се изработува годишниот извештај.

3 СОЗДАВАЊЕ НА ОТПАД (по видови)

Количини и состав на вкупно собран, транспортиран и депониран отпад во општината во 2012г.е прикажан во табела бр.2

Вид на отпад	Потекло на примениот отпад	Количина на примен отпад	Фактор На конверзија	Количини На отпад
		м ³		т
измешан комунален	домаќинства, фирми	67.974,00	0.26	17673,00
пластика	индустрија	1.705,00	0.14	238.70
стружање, глодање метал	метална индустрија	1.170,00	0.3	351,00
Финализирани и обработени кожи	Кожарска индустрија	760,00	0.51	387.60
животински	кланици	1.190,00	0.83	987.70
преработени отпадни влакна	текстилна индустрија	3.295,00	0.17	560.15
мат.несоод .за консумирање	прехранбена индустрија	1.915,00	0.37	708.55
собирање без.спец.барање	болница, амбуланти	530,00	0.21	111.30
хартија и картон	маркети, фирми	1.665,00	0.20	333.00
пазари	пазари	5.695,00	0.14	797.30
биоразградлив	Паркови, езеро, дворови	1.063,00	0.38	404.00
земја	ископување	600,00	0.51	306.00
друг отпад	тутунска	125,00	0.56	70.00

	индустрија			
даски, деланки, дрво, фурнир	дрвна индустрија	80,00	0.25	20.00
кујни и кантини	хотели, болница, градинки	1.670,00	0.20	334.00
прашина и згура од котли	индустрија	125,00	0.46	57.50
текстил, пластика, хартија,	отпади	867,00	0.30	260,00
керамика	керамичка индустрија	585,00	0.59	345.15
	Вкупно :	91.014,00		23944.95

Табела 2. Состав и количини на комуналниот и индустриски неопасен отпад

3.1 Комунален отпад (количини и состав)

Комуналниот отпад (КО) е значајно застапен во вкупните количини отпад создадени во општината. КО го вклучува отпадот кој е собран од домаќинствата, отпадот собран при одржувањето на јавната хигиена и отпадот од парковите, комерцијалните субјекти, институциите, како и отпадот создаден во индустријата сличен на отпадот од домаќинствата. Мал дел од отпадот од домаќинствата е опасен: батериите од домаќинствата кои содржат тешки метали и киселини, остатоци од бои, разредувачи, киселини, алкалии, површинско активни материи, инсектициди, стари лекови, игли и ленти за мерење шеќер на дијабетичари и сл. Создавањето на комуналниот отпад во општината, го следи општото правило дека во густо населените урбани области се создаваат поголеми количини на КО отколку во подрачјата со преобладавајќо рурален карактер.

За разлика од другите општини, Општина Велес располага со релативно точни податоци за количината комунален отпад кој се создава, бидејќи е утврдена врз основа на резултати од мониторинг врз основа на дневни извештаи кои се изготвуваат од страна на ЈКП Дервен за количините на собран и депониран отпад (се вели релативно точни бидејќи не се направени мерења на вага, туку со проценка направена врз основа на садовите/возилата во кои се транспортира и специфичната тежина на отпадот).

Сепак, со доста висок степен на сигурност може да се смета дека на територијата на Општината која е опфатена со системот за собирање на комунален отпад (48 500 жители од урбаниот дел на Општината и жителите на Башино село, Чолошево, Дурутовец и Горно Оризари), се создаваат околу 80 тони/ден комунален и друг вид неопасен отпад (домаќинства, институции, комерцијален и индустриски сектор) или 1.2 кг/жител/ден. Вредноста на овој индикатор споредена со вредностите за развиените земји изгледа доста висока.

Вкупната количина на создаден комунален отпад во Општината се цени на околу **13.734 тони/годишно** (без индустриски, комерцијален и отпад од градење и рушење).

3.2 Комерцијален отпад

Комерцијалниот отпад по својата природа и состав е сличен со отпадот од домаќинствата, но се создава од правни и физички лица при вршење на комерцијални, индустриски, занаетчиски, услужни, административни и слични дејности.

Според Податоците на Националниот План за управување со отпад, просечната процентуална застапеност на комерцијалниот отпад во комуналниот изнесува 27%. Според тоа, очекуваната количина комерцијален отпад кој се создава на територијата на Општината Велес би изнесувал **6.480т/годишно**.

3.3 Индустриски отпад

Индустрискиот отпад се состои од сите видови на отпад создадени во индустриите, како од самиот индустриски процес, така и од било кој друг извор во рамките/кругот на индустрискиот капацитет. Индустрискиот отпад воглавно се јавува како неопасен отпад (сите видови отпад создадени во рамките/кругот на индустрискиот капацитет, кои не содржат како конституенти опасни супстанции, или кои содржат опасни супстанции под утврдените гранични концентрации) и како опасен отпад (видови опасен отпад наведени во Листата на видовите отпад и означени со ѕвездичка).

Одреден број индустриски капацитети во Општина Велес создаваат опасен отпад. Големи количини опасен отпад од производниот процес на МХК (кој веќе десет години не работи) се депонирани на територијата на градот Велес. Во надлежност на општината е само управувањето со индустрискиот неопасен отпад, додека управувањето со опасниот индустриски отпад е надлежност на државата, односно централната власт.

Вид на отпад	Потекло на примениот отпад	Количина на примен отпад	Фактор На конверзија	Количини На отпад
		м ³		т
пластика	индустрија	1.705,00	0.14	238.70
стружање, глодање метал	метална индустрија	1.170,00	0.3	351,00
Финализиран И обработени кожи	Кожарска индустрија	760,00	0.51	387,60
животински	кланици	1.190,00	0.83	987,70
преработени отпадни влакна	текстилна индустрија	3.295,00	0.17	560,15

мат.несоод .за консумирање	прехранбена индустрија	1.915,00	0.37	708,55
друг отпад	тутунска индустрија	125,00	0.56	70,00
даски, деланки, дрво, фурнир	дрвна индустрија	80,00	0.25	20,00
прашина и згура од котли	индустрија	125,00	0.46	57,50
керамика	керамичка индустрија	585,00	0.59	345,15
	Вкупно :	10.950,00		3726,35

Табела 3. Индустриски неопасен отпад депониран на Градската депонија за 2012г.

3.4 Медицински отпад

Медицинскиот отпад (MeO) е отпадот создаден во медицинските и ветеринарните институции (диспензери, болници, поликлиники, здравствени станици, забни ординации, ветеринарни станици итн.), кој потекнува од искористените предмети и материјали како резултат на дијагностицирање, медицински третман и спречување на болести кај луѓето и животните. Медицинскиот опасен отпад, според европската класификација се состои од:

- делови од телото и органи, вклучувајќи крвни кеси и крвни резерви (патолошки отпад);
- отпад чие собирање, транспорт и отстранување е предмет на специфични стандарди со цел спречување на инфекции (инфективен отпад);
- хемикалии кои се состојат од или содржат опасни супстанции;
- други хемикалии;
- цитотоксични и цитостатични лекови и
- други лекови.

Во Општина Велес, медицински отпад се создава во медицинскиот центар (градска болница), поликлиниката “Уред”, приватните ординации за општа и специјалистичка пракса, стоматолошки ординации, биохемиски лаборатории и ветеринарната станица. Точен податок за количината на медицинскиот отпад кој се создава во општината не постои, бидејќи овој тип отпад се депонира на општинската депонија заедно со комуналниот отпад без предходна селекција и третман, освен отпадот создаден од Медицинскиот центар и поликлиниката “Уред” кои го селектираат во соодветни контејнери. Но овие контејнери исто така се превземаат од ЈКП Дервен и се отстрануваат на општинската депонија. Во последните две години е воспоставена пракса приватните амбуланти да го носат медицинскиот отпад до болничката времена локација за складирање на медицински отпад, со што е намален ризикот од мешање на овој вид на

отпад со комуналниот отпад, намален ризикот кај комуналните работници и е една преодна мерка додека на национално ниво не се реши депонирањето на медицинскиот отпад.

Единствен третман на инфективниот отпад постои во Заводот за здравствена заштита каде тој се стерилизира во автоклав и на тој начин може безбедно да се транспортира и отстрани на депонијата.

Во воспоставувањето на безбедносен систем за управување со медицинскиот отпад генериран како во државниот така и во приватниот сектор треба да се вклучат сите релевантни фактори на локално/државно ниво. Безбедносното управување со медицинскиот отпад претставува технички и економски проблем. И покрај тоа што опасниот отпад не е под ингеренции на општините туку на државата, моменталната сосостојба бара директно инволвирање на единиците на локална самоуправа.

За последните четири години во Општина Велес на годишно ниво се собрани следните количини на медицински отпад :

Година	Количина на отпад
2009	410м ³
2010	475 м ³
2011	445 м ³
2012	530 м ³

Табела 4. Медицински отпад депониран на градската депонија

Ефикасноста на управувањето со медицинскиот отпад бара и прецизно чување на податоците за собраните количини на отпад .Тоа ќе помогне да се предвидат и планираат трошоците, да се делува на минимизирање на отпадот и да се подобрува политиката за безбедносно управување со медицински отпад.

Собирањето и транспортирањето на опасниот отпад според Законот за управување со отпад го вршат јавни или приватни овластени лица кои поседуваат дозвола за собирање на медицински отпад .Во воспоставувањето на безбедносен систем за управување со медицинскиот отпад генериран како во државниот така и во приватниот сектор треба да се вклучат сите релевантни фактори на локално/државно ниво.

Собирањето и третманот на медицинскиот отпад во РМ е надлежност на централната власт.

3.5 Специјални текови отпад

3.5.1 Земјоделско-сточарски отпад

Земјоделско-сточарскиот отпад не е регулиран со ЗУО, но сепак Планот го зема во предвид бидејќи значајно ја оптоварува животната средина на општината и создава ризик по здравјето на населението.

Иако Општината Велес е со преодоминантно урбан карактер, одреден број граѓани се занимаваат со земјоделско - сточарски активности при што се создава животински и растителен отпад. Точни податоци за создавање

на отпад од земјоделско-сточарските активности во Општина Велес не постојат. Во оваа група спаѓаат следните видови отпад:

- Животински измет
 - Отпад од животински ткива
 - Отпад од растителни ткива
 - Агрохемиски отпад кој содржи опасни супстанции
-
- Животински измет

Општината не располага со податоци за количеството отпад создаден од активностите на одгледување на добиток. Најверојатно овој отпад делумно се искористува за нагубрување на почвата, но Општината сепак се соочува со големи проблеми во постапувањето, особено со неговото складирање.

- Отпад од животински ткива

Во општината овој отпад се создава од колењето на домашните животни по индивидуалните домаќинства и кланичниот отпад кој се создава во кланиците. Производството на храна, кланичната и месната преработувачка индустрија во текот на технолошкиот процес генерираат големи количини отпад од животинско потекло. Со цел да се сочува јавното здравје и да се заштити животната средина многу е важна контролата и безбедното одложување на овој вид отпад.

Неопходна е посериозна евалуација на состојбите со отстранувањето на овој вид отпад и рефлексивата врз еко системите на база на начелото на одржливост.

Тековите на животинскиот отпад треба да станат видливи од неговото настанување до неговата инклузија во природните биогеохемиски циклуси. Големо е значењето на следењето на тековите на животинскиот отпад.

Во моментот, на сила е Закон за постапување со нус-производи од животинско потекло. Постојечката практика на малите капацитети за одгледување на животни е да се закопуваат животинските ткива во дупки ископани во земјата на фармите или да се фрлаат истите на селските “диви” депонии. Во двете ситуации, оваа активност се одвива на сосема неконтролиран начин, кој не е во согласност со санитарните стандарди. Во Македонија, во моментот не постојат индустриски капацитети за производство на храна за миленичиња, капацитети за компостирање или анаеробна дигестија, одобрени локации за депонии или капацитети за согорување, кои може да се користат за соодветно отстранување на отпадот од животински ткива.

Кланиците Агриа, СИР-МЕС и сите фарми кои се вклучени во системот на еколошки дозволи имаат склучено договор со ЈКП Дервен за собирање и транспортирање на кланичкиот отпад кој се депонира на комуналната депонија, на простор одвоен од просторот за депонирање на комуналниот отпад.

- Отпад од растителни ткива

Во Република Македонија не постои законска регулатива за постапување со отпад од растителни ткива. Одредена количина отпад од растителните ткива кој се создава во земјоделството повторно се користи на релативно еколошки разумен/подобен начин. Меѓутоа, големи количини растителен отпад се горат на отворено на полињата или се отстрануваат на дивите и општинската депонија. Ова резултира во неконтролирани емисии во воздухот и во неповратно губење на органските материи кои содржат вредни хранливи состојки неопходни за земјоделските површини/почви.

Важен елемент во одржливото управување со отпадот е компостирањето на биоразградливиот отпад чија примарна цел е згрижување на отпадот, а воедно и намалување на просторот што би го зафатил отпадот при депонирање.

- Агрохемиски отпад кој содржи опасни супстанции

Во Република Македонија не постојат безбедни капацитети за депонирање на агрохемиски отпад кој содржи опасни супстанции како што е контаминиран отпад од пакување на пестициди и од средствата за одржување на хигиената на овците. Контаминираниот отпад од пакување обично се гори или фрла заедно со комуналниот отпад. Остатоците од средствата за хигиена на овците се ослободуваат во животната средина на лице место (на самата локација) или се оставаат полека да се сушат во дренажните канали и слично. Оваа практика создава изразено загадување на животната средина, а индиректно и на здравјето на луѓето.

3.5.2 Потрошени батерии и акумулатори

Според Националниот План за управување со отпад, количината на создаден отпад - потрошени акумулатори изнесува 1500 тони/годишно. Не постојат податоци како оваа количина е распределена на територијата на државата. Општина Велес исто така не располага со податоци за количината создаден отпад од овој вид.

Количината на отпадни батерии кои се создаваат на ниво на државата не е позната, ниту пак е позната распределбата по региони. Општина Велес не располага со податоци за количината создаден отпад од овој вид на својата територија.

3.5.3 Отпадни масла

Податоци за создадените количини отпадни масла на локално ниво не постојат, додека според НПУО, на национално ниво се создаваат околу 8000 тони/годишно отпадни масла.

3.5.4 Искористени возила

Податоци за создадени количини искористени возила на локално ниво не постојат, додека според НПУО, на национално ниво се создаваат 17500 парчиња/годишно искористени возила.

3.5.5 Искористена електрична и електронска опрема

Податоци за создадени количини од овој вид отпад не постојат на локално ниво.

3.5.6 Отпадни гуми

Податоци за создадени количини отпадни гуми на локално ниво не постојат, додека според НПУО, на национално ниво се создаваат 5000 тони/годишно отпадни гуми.

3.5.7 Старо “железо” (црни и обоени метали)

Отпадните црни и обоени метали и метални предмети во праксата се подведуваат под називот “старо железо”, најверојатно затоа што железото е најзастапената компонента. Интензитетот на создавање на овој вид отпад на национално ниво е проценета како 40-45 кг/жител, па очекуваната количината создадени отпадни метали во Општината Велес би била 2240-2480 тони/годишно. Оваа проценка треба да се земе со резерва бидејќи еден од поголемите создавачи на ваков отпад е индустриското производство кое поседува опрема која е доста амортизирана, па набрзо таа може да стане “старо железо”. Со оглед на веќе воспоставениот систем за управување со ваков вид отпад, овие количини нема да го оптоварат управувањето со отпадот во општината.

3.5.8 Габаритен отпад

Во Општината воведена е услугата организирано собирање на габаритен отпад. Оваа акција се изведува еднаш до два пати годишно.

Габаритниот отпад се собира на лице место од граѓаните и се депонира на градската депонија на посебно определена локација за таа намена.

3.5.9 Градежен шут

Најзастепениот инертен отпад, градежниот шут (отпад од градење и рушење) потекнува од активностите како градење на објекти/згради и цивилна инфраструктура, целосно или делумно рушење и реконструкција на објекти/згради и цивилна инфраструктура, одржување на патна инфраструктура. Овој отпад обично се состои од: бетон, плочки, армиатура, асфалтно поплочување, асфалтен покривен материјал, дрвена граѓа, гипсени плочи, камен, земја и ситни остатоци. Иако главнината на отпадот е инертна, овој отпад може да содржи и состојки од опасен отпад (азбест,

ПВЦ, третирано дрво со средства за заштита и сл.), за што постојната пракса како на национално, така и на локално ниво не обрнува доволно внимание.

Со одлука на Советот на Општина Велес определена е локација за депонија за градежен шут која нормално функционира. Наплатата за депонирање на отпадот се врши според цени утврдени од страна на Советот на Општина Велес

Податоци за собрани количини на отпад- шут од градење и рушење, и земја од ископи, дадена е по години во следната табела:

Шут од градење и рушење и земја од ископи			
Година	Шут од градење и рушење (м ³)	Земја од ископи (м ³)	Вкупно (м ³)
2008	700	1500	2200
2009	979	2760	3739
2010	689	5687	6376
2011	971	1532	2502
2012	1475	750	2225

Табела 5. Градежен шут депониран на депонија

3.6 База на податоци и статистика

Постојат оскудни податоци за создаден отпад по видови и количини на национално и на локално ниво. Податоците и нивната статистичка обработка се суштинска алатка за процесот на планирање на управувањето со отпадот, па поради тоа, при изработка на овој документ се користени податоците со кои располага Општината и ЈКП Дервен.

4 ПРЕВЕНЦИЈА НА ОТПАД

4.1 Иницијативи

Општина Велес досега нема покренато конкретна иницијатива за превенција (спречување на создавање) на отпадот. Препораки за превенција (“интелигентно купување”) постојат во изработената Локална Агенда 21, но досега не се превземени конкретни активности за реализација.

5 СОБИРАЊЕ И ТРАНСПОРТИРАЊЕ НА ОТПАД

5.1 Комунален (вклучително и комерцијален) мешан отпад

Услугите за собирање на отпад примарно ги обезбедува Јавното Комунално Претпријатие “Дервен”, вклучувајќи и други активности: чистење на улиците, јавните паркови и зелени површини и одржување на гробишта. ЈКП “Дервен” располага со возен парк прикажан во Табела бр.6. Системот за управување со отпад оперира шест дена во неделата (Понеделник - Сабота) како и за време на празници и опслужува околу 50.500 жители.

Овој систем ги опслужува жителите на Град Велес (44.000 жители) и населените места Башино село, Чолошево, Горно и Долно Оризари и Дурутовец.

- Покриеност на правни и физички лица со услугата

Главни предизвици во управувањето со отпадот на Општина Велес до изградба на регионална депонија е обезбедувањето добра покриеност и доволно капацитети за давање на услугите собирање, траспортирање и депонирање на отпадот. Интегрираното управување со отпад подразбира негово следење од создавањето, минимизирање на местото на настанување, собирање, траспортирање, третман и депонирање. Одржливото управување со отпадот неопходно бара да се согледаат сите опции за можен третман на отпадот. Концептот на хиерархија на управување со отпад укажува дека намалувањето на создавање отпад е најефективното решение за животната средина. Без превземање и имплементација на радикални мерки може да дојде до кризни состојби во сферата на отпадот. Најбитно е да се изнајдат и предложат извори на финансирање за спроведување на мерките за превенција на создавање и рециклирање на отпад.

Општина Велес брои 55108 жители. Бројот на домаќинствата е 16959.

Процентот на опфатеност со услугата собирање и траспортирање на отпад на територијата на Општина Велес во периодот од 2006 до 2011 година е даден во следната табела:

Ред. Број	Година	Опфатеност		
		Ново опф.дом	Вкупен број на домаќинства	%
1	2006		13820	81,5
2	2007	812	14632	86,2
3	2008	217	14849	87,6
4	2009	372	15221	89,8
5	2010	191	15412	90,9
6	2011	221	15633	92,2

Табела 6. Опфатеност со услуга

Секоја година процентот на опфатеност со услугата во анализираниот период е поголем поради вклучување на ново формирани домаќинства како и домаќинствата од руралните средини.

Поради намалените активности во индустријата и стопанските дејности во Општина Велес,стагнира и генерирањето на индустрискиот отпад. Сите правни лица,создавачи на отпад, согласно Законот за управување со отпад должни се да склучат посебни договори за собирање и транспортирање на отпад со овластениот давател на услуга на територијата на Општината.

Бројот на склучени договори со правни субјекти е 117.

Бројот на пријавени правни субјекти корисници на услугата по години е дадено во следнава табела:

Година	Број на правни субјекти
2010	307
2011	360
2012	400
2013	466

Зголемениот број се должи на пријавување на фирми лоцирана во индустриските зони Речани и УЗУС, како и на новоотворени фирми.

Бројот на правни субјекти – ТП (занаетчиски дуќанчиња,продавници) изнесува 908.

- Опфатеност на рурални средини

Во 29 рурални средини на Општина Велес живеат 9.883 жители со услугата собирање и транспортирање на комунален отпад опфатени се селата Горно Оризари со 602 домаќинства, Башино село со 245 домаќинства, Чолошево со 66 домаќинства и Дурутовец со 34 домаќинства како и населбата Бабуна со 9 домаќинства, со вкупно 2568 жители.

Од 2391 домаќинство во руралните средини опфатени се вкупно 956 што претставува процент од 40% покриеност.

Голем процент од комуналниот отпад и отпадот од градење и рушење се фрла на таканаречени дивни депонии кои се надвор од контрола на јавното претпријатие.

Во најголем број случаи дивите депонии се наоѓаат во руралните средини и се последица пред се поради неинтегрираноста на средините во системот на собирање на отпад. Најголем број од овие депонии ги расчистува јавното комунално претпријатие.

Концептот на Општина Велес е што поскоро да се постигне целосна покриеност на територијата на општината со воведување на услугата собирање и транспортирање на комуналниот и индустриски неопасен отпад.

Во 2013 год.се предвидува отпочнување со давање на услугата собирање и транспортирање на отпад уште на три нови рурални средини и тоа Сујаклари,Отовица и Раштани.

Во тек се активности за собирање и транспортирање на отпадот од уште 5 рурални населби: Отовица, Раштани, Сујаклари Бузалково и Клуковец. До крајот на 2015г. услугата на собирање и транспортирање на отпадот треба да биде воведена во сите поголеми населени места во општината по следниот распоред:

Населено место	Година на воведување	Време на собирање час	Денови во седмицата на вршење на услуга						
			П	В	С	Ч	П	С	
Клуковец	2013	07.00-14.00		Х				Х	
Бузалково	2013	07.00-14.00	Х				Х		
Раштани	2013	07.00-14.00	Х				Х		
Сливник	2015	07.00-14.00	Х				Х		
Отовица	2013	07.00-14.00	Х				Х		
Сујаклари	2013	07.00-14.00	Х				Х		
Кумарино	2014	07.00-14.00	Х				Х		
Иванковци	2014	07.00-14.00				Х			Х
Мамутчево	2014	07.00-14.00				Х			Х
Долно Караслари	2015	07.00-14.00				Х			Х
Црквино	2015	07.00-14.00				Х			Х

Табела 7. Шема за собирање на комунален отпад во рурални средини

Во Велес отпадот од домаќинствата се собира на два начина: во најлонски кеси кои се изнесуваат до собирни пунктови и во контејнери од 5м³ и 1,1 м³. Од собирните пунктови отпадот се превзема и транспортира до депонија со камиони - компактори и со трактори, онаму каде што улиците се тесни и непристапни.

Собирањето на отпадот во кеси резултира со негово растурање низ улиците од кучиња скитници и ненамерници, што е лоша слика за градот и потенцијална опасност од зарази.

Проблеми во начинот на собирање на отпадот во градот Велес, наметнуваа потреба од промена на постојниот систем.

Со Одлука донесена од Советот на Општина Велес од 01.04.2012г. се отпочна со ноќно собирање и транспортирање на отпадот од страна на ЈКП Дервен на три реони во ниските делови на градот, а од 01.04. 2013г. се вовеле ноќно собирање на комуналниот отпад на целата територијата на Град Велес. Системот функционира непречено и без никакви проблеми.

Собирањето на отпадот се врши по дефинирани реони, два пати седмично, а во централното градско подрачје секој ден.

Вкупен број жители во Општината (според попис од 2002)	55.108
Вкупен број на услужени жители	50.500
Ниво на опфатеност на населението со услугата (%)	88
Вкупен број жители во урбаниот регион	45.225
Ниво на опфатеност со услугата на населението од урбаниот регион (%)	100
Вкупен број жители во руралниот регион	9.883
Ниво на опфатеност со услугата на населението од руралниот регион (%)	40
Вкупен број на населби	30
Вкупен број на услужени населби	5
Број на урбани населби	1
Вкупен број на рурални населби	29
Број на услужени рурални населби	4

Табела 8. Податоци за ниво на услугата собирање и транспортирање на КО (услужено население/населби)

Ред. број	Тип на возило	Број на возила
1.	Фап - 16/20 - автосмеќар	1
2.	"Застава" 650 - автосмеќар	1
3.	"Ивеко" – автосмеќар	4
4.	"Фап" – автоподигач	3
5.	Ман – автоподигач	1
6.	ДАФ – комбиниран автосмеќар	1
7.	Трактор – 539	5
8.	Трактор Дон Фенг	1

Садови за собирање	Број на контејнери од 1.1 м ³	143
--------------------	--	-----

	Број на контејнери од 5 м ³	104
--	--	-----

Табела 9. Податоци за опрема која се користи за собирање на отпад

Број на работни денови/година	312
Вкупно дневен капацитет за утовар (м ³)	300-400
Вкупен годишен капацитет (м ³)	100.000-110.000
Комунален отпад собран во 2012 година (тони)	26000

Табела 10. Податоци за операцијата собирање КО

5.2 Селектирање на комунален отпад

Во Општина Велес организирано селективното собирање на отпадот нема.

Индивидуалните неформални собирачи најчесто одвојуваат ПЕТ амбалажа од мешаниот комунален отпад собран во контејнери или расфрлан по дивите депонии при што нивното здравје директно, а индиректно и на останатото население е под сериозен ризик.

За жал, селекција на отпадот не се врши од страна на граѓаните. Општината е пред предизвик да организира активности на селективно собирање на отпад во општината.

5.3 Индустриски неопасен и опасен отпад

Генерално, создавачите на отпад вршат сепарација на својот индустриски отпад и не ги мешаат различните видови на опасен со останатиот, неопасен отпад.

Во врска со мониторингот на отпадот и во согласност со законот потребно е да се обезбедат податоци за потеклото на отпадот, класификација на истиот според листата на отпади, количеството, име на собирачот – транспортерот, почетната и крајната дестинација на отпадот.

Поради тоа, во сите индустриски субјекти воведени се идентификациони и транспортни формулари кои го придружуваат отпадот од почетната до крајната дестинација. Правните субјекти, создавачи на отпадот, заинтересирано и со задоволство прифатија да придонесат во имплементирање на тој дел од Законот за управување со отпад.

Со цел одвојување на отпадот што се создава во месарниците и да се спречи неговото мешање со комуналниот отпад, се склучија договори со сите месарници. ЈКП Дервен со едно возило врши секојдневно собирање (освен во недела) на отпадот во периодот пред затварање на месарниците, а на сите им се поделени пластични канти со волумен од 120 л.

Оваа активност даде многу добри резултати и го спречи мешањето на овој вид на отпад со комуналниот отпад од домаќинствата во садовите за

колективно собирање на отпад, спречи појава на развлекување на отпадот од животните скитници и ширење на непријатна миризба од истиот.

5.4 Специјални текови отпад

Специјалните текови отпад се собираат и транспортираат најчесто заедно со комуналниот отпад со исклучок на акумулаторите, отпадните гуми, искористените возила, отпадните метали, отпадната искористена електрична и електронска опрема кои во одредени случаи се собираат и транспортираат на несоодветен начин и со несоодветни средства од неформалниот сектор. Во општината постојат регистрирани приватни оператори кои ги откупуваат овие видови отпад, ги складираат, третираат и продаваат или ги извезуваат. Визуелниот впечаток е дека на територијата на Општината се собира целата создадена количина специјални видови отпад освен отпадните масла и батериите.

Исто така, градежниот шут селективно се собира и се транспортира на посебна локација одредена од општината.

5.5 Комуникација помеѓу вклучените страни

Редовната комуникација на ЈКП со Општината, поддршката и конструктивната соработка допринесуваат за полесно и успешно работење на оваа проблематика.

6 РЕЦИКЛИРАЊЕ/КОМПОСТИРАЊЕ НА ОТПАД

Во општината не постојат инсталации за рециклирање на било каков вид отпад. Селективно собраните видови отпад се упатуваат кај рециклатори надвор од општината.

Операторите во општината вршат само третман на ПЕТ шишиња (сецкање и балирање).

7 ОТСТРАНУВАЊЕ НА ОТПАД

7.1 Депонирање

- КОМУНАЛНА ДЕПОНИЈА Општи податоци

Податок	Опис	
	Година на отворање на депонијата	1976г.
	Управување	ЈКП Дервен
	Вид на отпад кој се депонира (индустриски, комерцијален, градежен шут итн.) на цврстиот отпад	комунален, комерцијален, индустриски неопасен, биоразградлив, медицински отпад
	Одалеченост на депонијата од градот	4,5 км
	Број на население кое го опслужува	48.500 од град Велес, населените места Башино село, Оризари и

Податок	Опис	
		Чолошево.
	Начин на транспортирање на отпадот до депонијата	Контејнерски камиони за контејнери од 5 м ³ Камион со компактор 5.105кг Камион со компактор 4.600кг Камион со компактор 6.000кг Трактори со приколка Комбиниран автосмеќар
	Механизација на депонијата (компактор, булдожер)	Булдожер
Информации за депонијата	Површина на депонијата (хектар)	7.8 ха
	Број на секции, површина и почеток на работа на секоја од нив	Депонирање по келии/секции
	Капацитет на депонијата (м ³)	620.000
	Зафатена површина (м ²)	38%
Управување на депонијата	Дали се мери количината на депонираниот отпад? Како?	Да Не Не депонија нема колска вага, но од 01.01.2009г. воведена е дневна евиденција за постапување, идентификација и транспорт на отпадот според правилник (Службен весник на РМ бр. 7/06).
	Проценета просечна годишна количина на отпадот (т/год, т-ден)	25.000 т/год.
	Дневна коилчина на депониран отпад	400м ³ /ден
	Начин на прекривање на отпадот (пример: фреквенција, материјал)?	Цврстиот отпад се исфрла на нова локација на депонијата, преку претходно одложен земјен материјал. Одложениот отпад повремено се покрива со земјен материјал, на 0,5 м отпад се врши покривање со земјен материјал.
	Број на работни денови годишно (ден/годишно)	312 денови/годишно
	Време до затворање (година)	/
	Поминато време од затворање (година)	/
	Детални информации	Процент на органски материјал во отпадот (% во маса)
Доколку е можно да се класифицираат на [% во маса]		
▪ Хартија и текстил		24,50%
▪ Градинарски и отпад од		8,58%

Податок	Опис	
	паркови, и друг вид (не прехранбен) биодеградабилен отпад	
	▪ Органски отпад	23,84%
	▪ Дрво	/
	▪ Неоргански отпад (останато)	43,08%
	Или согласно вообичаениот начин на поделба (хартија, стакло, пластика, гума и кожа, текстил, метал, органски, градежен, од јавни површини, дрво и останато)	Хартија 24,50% Стакло 6,76% Алуминиум 1,36% Старо железо 4,70%* Пластика 6,48%* Органски отпад 23,84% Природен отпад 8,58% Неселектиран отпад 23,77%
	Начин на постапување со процедурните води	Не се постапува со процедурните води
	Проектиран капацитет на систем за прочистување на процедурните води	Не постои
	Процент просечен проток на процедурните води на депонијата	Нема податок
Собирање и согорување на депониски гас	Дали депонискиот гас се емитира директно во атмосферата?	Да
	Процент кој се согорува? (ако се согорува)	Нема согорување ниту соодветно одведување на депониски гас од депонијата
	Измерен процент на метан во депонискиот гас?	Постои студија за можностите на согорување на метан од депонијата.
Законска рамка	Постоечки законски и подзаконски акти во секторот на управување со отпад на локално ниво	- Одлука за комунален ред и мерки за нејзино спроведување; - Одлука за јавна чистота на територијата на Општина Велес; - Одлука за локација на депонија за земја, шут и друг отпаден градежен материјал; - Одлука за правила за постапување со комуналниот, комерцијалниот и индустриски неоспаниот отпад на територијата на Општина Велес; - Одлука за воведување на ноќно собирање на комунален и комерцијален отпад Одлука за утврдување на висината на цената за собирање и транспортирање на комуналниот и индустриски неопасниот отпад
	Дали употребата на земјиштето за	Не, депонијата не е потврдена со

Податок	Опис	
	депонирање/ положување на отпадот е во согласност со важечкиот план?	планска документација.

Врз основа на моменталната динамика на отстранување на отпадот, постоечката депонија може да се експлоатира уште околу 20 години (без воведување на превенција и селективно собирање и рециклирање на одредени видови отпад). Ако се земе предвид податокот дека биоразградливиот отпад учествува со 33% во вкупниот комунален отпад кој се депонира, векот на депонијата може да се продолжи за околу 10 години со воведување на компостирање на овој вид отпад.

Како и да е, барањата кои ги налагаат македонските и европските стандарди за заштита на животната средина поради потенцијалното влијание врз подземните води и други влијанија во иднина може да бараат поинаков пристап за отстранување на отпадот.

Критериуми кои ги задоволува депонијата (која не е санитарна) се следните:

- оддалечена е од течението на реката Вардар
- нема можност да биде поплавена
- дното на депонијата е непропустливо
- делумно е оградена
- има ободни канали (потребна им е поправка)
- на влезот има истакната табла за забранет влез на невработени лица
- има стражара, гаража, предвиден простор за канцеларија
- изграден е санитарен јазол поврзан со септичка јама, со довод на вода од статична цистерна која континуирано се дополнува. Водата од цистерната често се користи за перење и ладење на градежната машина (булдужер)
- патниот систем во депонијата обезбедува доволно простор за движење и маневрирање на возилата кои го собираат и транспортираат отпадот
- патиштата се земјени и тампонирани
- во непосредна близина на оградата извршено е пошумување – садење на млади садници од липа и багрем со цел да се спречи ширење на хартија и пластични ќесиња надвор од депонијата и да се обогати средината

- Редовни активности

Депонирањето на отпадот се врши на повеќе локации. Покрај локацијата за депонирање на измешан комунален отпад има одредено посебни локации за неколку видови отпад: текстил, метал, отпад од животинско потекло, медицински отпад. Со помош на булдужер се врши

набивање на отпадот, а после тоа покривање со слој земја. Оваа машина е единствена која е постојано на депонијата

- Животински отпад

На депонијата животинскиот отпад се депонира во длабоки дупки, се покрива со негасена вар, а потоа се покрива со слој земја. Дупките се копаат со ровокопач, кој не и стои на располагање на депонијата во секој момент, бидејќи се користи за потребите на сите работни единици во ЈКП.

- Отпад од метална индустрија

Металниот отпад се депонира на посебен дел од депонијата бидејќи при екстремно високи температури има способност да се самоzapалува, како и поради компатибилноста со други видови отпади да предизвика реакции штетни по животната средина и здравјето на луѓето.

- Биоразградлив отпад

Тоа е отпад кој настанува од остатоци од земјоделство, прехранбена, дрвна индустрија, текстил, кожа, картон и хартија..

- Превентивни активности

Со цел да се избегне ризикот од самоzapалување што е честа појава на депониите во периодот на годината со високи температури, често се врши оросување на телото на депонијата со цистерна. Тоа придонесеува да не дојде до самоzapалување. Често се прават и засеци со булдужерот по должината на телото на депонијата, со цел, при евентуална појава на палење, да се локализира пожарот.

Секоја година се врши варосување на објектите, дезинфекција и дезинсекција на просториите и на просторот околу нив

- За брзо реагирање при појава на пламен на депонијата, набавен е противпожарен апарат

- Во стражарницата има поставено сандаче со медикаменти за прва помош

- Во просторијата има истакнато пишана процедура за постапување во итни случаи.

ДЕПОНИРАНИ КОЛИЧИНИ НА
КОМУНАЛЕН И ИНДУСТРИСКИ НЕОПАСЕН ОТПАД 2009-2012
на депонија “Бунар дере”

Ре д. бр.	Вид на отпад	Потекло на примениот отпад	Фактор на конверзија	Количини на отпад			
				2012	2011	2010	2009
				T	T	T	T
1	Измешан комунален	домаќинства фирми	0.26	17673	17291	18223	21818
2	Пластика	индустрија	0.14	238	213,5	152	194
3	Стружење, глодање метал	метална индустрија	0.3	351	358	482	561
4	Финализирани и обработени кожи	кожарска индустрија	0.51	387	589	648	870
5	Животински	кланици	0.83	987	1160	967	880
6	Преработени отпадни влакна	текстилна индустрија	0.17	560	460	589	663
7	Мат.несоод .за консумирање	прехран. индустрија	0.37	708	646	683	887
8	Собирање без.спец.барање	болница, амбуланти	0.21	111	94	100	134
9	Хартија и картон	маркети, фирми	0.20	333	753	497	135
10	Пазари	пазари	0.14	797	1022	693	939
11	Биоразградлив	паркови, дворови	0.38	404	397	602	1767
12	Земја	ископување	0.51	306	3606	2900	521
13	Друг отпад	тутунска индустрија	0.56	70	112	92	200
14	Даски, деланки, дрво, фурнир	дрвна индустрија	0.25	20	83	70	135
15	Кујни и кантини	хотели, градинки	0.20	334	474	122	488
16	Прашина и згура од котли	индустрија	0.46	57	124	166	529
17	Текстил, пластика хартија,	отпади	0.30	260	65	/	/
18	Керамика	керамичка индустрија	0.59	345	204	/	920
19	Отпад од градење и рушење	рушење, градење		1578	1774	4208	2468

- **ДЕПОНИЈА за градежен шут Општи податоци**

Со одлука на Советот на Општина Велес определена е локација за депонија за градежен земја, шут и друг градежен материјал која нормално функционира.

- Од инфраструктура, на Депонијата има само барака од 4м², а служи за потребите на вработените во Депонијата
- Нема ниту вода, ниту струја
- За задоволување на хигиенските потреби (миење раце), има монтирано буре кое се полни со цистеима ограда
- Има поставено рампа која на одење се спушта и заклучува, но многу често насилно се отвора
- Нема редовно присуство на градежна машина. Кога ќе се исполни, платото на депонијата се чисти со помош на булдужер, ровокопач и трактор
- Целосно чистење на депонијата се прави четири пати годишно
- При влез на возила прво се врши идентификување на отпадот и се што не е градежен шут, земја или камења, се враќа назад
- Секој влез на физички и правни лица се евидентира
- Наплаќањето за депонирање на отпадот се врши според цени утвдени од страна на Советот на Општина Велес
- Пристапните патишта до Депонијата се земјени и нерамни поради што граѓаните (возачите) често реагираат
- Во летниот период поради близината на депонијата до приватни станбени објекти и со цел да се намали загадувањето со прашина, редовно се врши оросување на телото на депонијата и перење на улицата што водат кон неа
- Непосредната близина на депонијата редовно се чисти од разлетани книги и кесиња
- Голем број од граѓаните несовесно и неодговорно се однесуваат, со цел да го избегнат плаќањето за депонирање на градежниот отпад, истиот го истураат во близина на депонијата. Тоа се случува најчесто откако депонијата ќе се затвори. Дивите депонии во непосредна близина на оградата секогаш ги чисти ЈКП.

7.2 Диви депонии

На територијата на Општина Велес секоја година се идентификуваат диви депонии, од кои дел се во градот, а најглем дел се во населените места каде нема воспоставено услуга за собирање на отпад.

Во Табела 11 се дадени пописот и главните карактеристики на дивите депонии во градот Велес и останатите населени места

Населено место	Одалеченост од центарот на градот	Бр. на диви депонии	Карактеристики
Бузалково	12 км	Да	Оградена, формирана без соодветна документација, се користи од страна на жителите, има организирано локално собирање на отпад од приватно лице.
Долно Караслари	9 км	Да	Помала од 1 ха
Иванковци	20 км	Да	Помала од 1 ха
Клуковец	16 км	Да	/
Кумарино	9 км	Да	Помала од 1 ха
Мамутчево	10 км	Да	Помала од 1 ха
Новачани	9 км	Да	Мали незначителни депонии
Отовица	8 км	Да	Во суводолица, опасност за Езеро Младост. Се санира до крај на 2013г.
Раштани	4 км	Да	Во борова шума. Се санира до крај на 2013г.
Сливник	15 км	Да	Помала од 1 ха
С'лп	15 км	Да	Помала од 1 ха
Сујаклари	12 км	Да	Во суводолица, опасност за Езеро Младост. Се санира до крај на 2013г.
Чолошево	5 км	Да	Помала од 1 ха
Црквино	9 км	Да	Помала од 1 ха

7.3 Жешки точки

Од идентификуваните индустриски жаришта на национално ниво, во Општина Велес се лоцирани жариштата МХК Злетово (топилница) и МХК Злетово (вештачки ѓубрива). На депонијата на МХК Злетово (топилница) досега се депонирани 1.115.000 м³ опасен отпад на површина од 95.000м², а на депонијата МХК Злетово (вештачки ѓубрива) - 3.700.000 м³ опасен отпад на површина од 70.000м².

8 ФИНАНСИСКИ АСПЕКТИ НА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ

8.1 Извори на финансирање на јавната услуга

Финансирањето на управувањето со отпадот како јавна услуга, Општината Велес го обезбедува од средства на сопствениот буџет и надоместоци за извршена услуга.

Врз основа на начелото “загадувачот плаќа”, трошоците за финансирање на управувањето со комуналниот отпад треба да се обезбедат преку надоместоците кои ги плаќаат корисниците на комунални услуги. Во Општина Велес се наплаќа надоместок за исфрлање смет за физички лица од 1,5 ден/м²/месечно за покриен простор и 0.2 ден//м²/месечно за дворно место. За собирање и депонирање на индустриски неопасен и комерцијален отпад се наплатува надоместок според површината на правниот субјект односно 3,5 ден/м²/месечно за покриен простор и 0.5 ден/м²/месечно за дворно место.

Ваквата наплата на услугата не е во согласност со начелото “загадувачот плаќа”, па оттука отсутствува и стимулот да се намали создавањето на отпадот. Генерално, приходите добиени од домаќинставата и останатите извори не се доволни да ги покријат трошоците за обезбедување на услугите, бидејќи:

- делот на неплаќачите изнесува 20%;
- тарифите за отпад кои ги плаќаат корисниците на услугата не ги покриваат трошоците (особено трошоците за одржување и инвестиции во нова опрема) ;
- тарифите ги усвојува Општината, на предлог на Комуналното Претпријатие, меѓутоа тие базираат на она што изгледа финансиски достапно за корисниците, а не на она што е реален трошок за услугите;
- за создавачите на комерцијален и индустриски неопасен отпад не е воведен надоместок по количина, туку по површина, што е дестимулативна мерка за почитување на законот

8.2 Јавно-приватно партнерство

Во секторот за управување со отпад, општината има лошо искуство за давање услуга по моделот јавно-приватно партнерство, конкретно со давањето под концесија на депонијата. Имено на 23.02.2005г. Општина Велес, Министерството за животна средина и просторно планирање и друштвото за производство, промет и услуги “ПОНЕ” ДОО Скопје склучија договор за поставување на инсталација за селектирање, преработка, третман и рециклирање на комуналниот отпад, како и чистење на депонијата во Велес.

Но, концесионерот “ПОНЕ” ДОО Скопје, не ги исполнуваше условите од договорот, па општината покренува судска постапка која заврши во корист на општина, т.е. ЈКП Дервен повторно стана оператор на депонијата.

8.3 Приватен сектор

Во Општина Велес не постои присуство на приватен сектор во управувањето со отпадот освен во делот на селективното собирање и складирање на црни и обоени метали и ПЕТ амбалажа (неколку приватни оператори со лиценца за вршење на дејноста складирање и трговија со отпад).

9 СОЦИЈАЛНИ АСПЕКТИ НА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ

9.1 Волја и можност да се плати јавната услуга

Според податоците од ЈКП Дервен, процентот на наплата во општината изнесува 80%. Со оглед на големиот број на семејства (2500) кои се водат како социјални случаи (податоци од попис 2002 година) може да се заклучи дека добар дел од корисниците реално не се во можност да ја платат услугата за собирање, транспортирање и депонирање на отпад. Сепак меѓу неплаќачите постојат и такви кои се во можност, но не ја плаќаат услугата.

9.2 Индивидуални собирачи (неформален сектор)

Индивидуалните собирачи во општината се вклучени во собирањето и транспортирањето на металниот отпад и ПЕТ шишињата. Селективното собирање на хартија во општината е отпочнато. Имено, поголемите маркети започнуваат да ја селектираат картонажата и да ја продаваат директно на овластен оператор.

9.3 Вработувања во Секторот за управување со отпадот

Во работната единица Комунална хигиена на ЈКП Дервен се вработени вкупно 42 работници. За време на летниот период, поради

зголеменото создавање на отпад, дополнително се вработуваат 7 до 10 лица. Системот работи 6 дена во неделата (од понеделник до сабота), како и за време на празници. Возачите се обучени и имаат возачка дозвола за Ц категорија. Преглед на вработените и опис на нивните работни задачи е прикажан во Табела 12.

Бр.	Работно место	Број на вработени	Опис на работните задачи
1	Управител/Раководител	1	Управува со системот за отпад
2	Работоводител	4	Асистира, води евиденција и задава инструкции за работа
3	Возачи на тешки/специјални возила	9	Вози тешки возила за собирање отпад
4	Возачи на трактори	3	Вози трактори со приколка за собирање отпад
5	Работници за утовар на отпад во возила	15	Утовараат отпад во возилата
6	Работници за утовар на отпад во трактори	6	Утовараат отпад во тракторите
7	Ракувач на градежна машина булдожер	2	Вози булдожер за порамнување и туркање на отпадот во депонијата
8	Работници на депонија	2	Води евиденција за бројот на возилата во депонијата и врши други задолженија во депонијата
9	Привремено вработен персонал	7-10	Утоваруваат отпад во возилата

Табела 12. Вработувања во системот за постапување со отпад

Кон овој број треба да се додадат и вработените кај приватните оператори кои се занимаваат со селективно собирање, складирање и третман на отпад.

10 НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ И ЗАИНТЕРЕСИРАНИ СТРАНИ

10.1 Национално ниво

Институции надлежни за управувањето со отпад се следните:

➤ Министерство за животна средина и просторно планирање
Управувањето со отпад е опфатено во следниве сектори:

- Сектор за управување со отпад – Управа за животна средина;
- Сектор за Регулатива и Стандардизација - издавање дозволи, законска регулатива (стандарди и режими), управување со човечки ресурси;
- Сектор за Европска Интеграција и меѓународна соработка-меѓународна соработка, соработка со ЕУ во обезбедување на техничка помош и управување со ИПА;

- Сектор за одржлив развој - стратешко планирање, развој на проекти, инвестиции;
- Сектор за просторно планирање - планирање на локации за инсталации за отпад (депонии);
- Македонски информативен центар - мониторинг, управување со податоци, катастар на загадувачи;
- Инспекторат за животна средина - спроведување/инспекција.

➤ Министерство за здравство

Според Законот за управување со отпад, Министерот за животна средина и просторно планирање и Министерот за здравство заеднички ги регулираат правилата за ракување со МеО, како селектирање, пакување/обележување, третман, транспорт и депонирање/горење /согорување на медицинскиот отпад.

➤ Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство

МЗШВ е одговорно за ветеринарна здравствена заштита (пр. третман на животинскиот отпад) и заштита на растенијата (пр. контрола на увозот и употребата на пестициди). Државниот Земјоделски Инспекторат е одговорен за стандардите кои се применуваат во земјоделскиот сектор; во секој случај, тој е (индиректно) одговорен за инспекција на ракувањето и депонирањето на животинскиот отпад.

➤ Министерство за транспорт и врски

Според Законот за управување со отпад, МТВ, во соработка со МЖСПП, ги одредува поблиску минималните технички барања за лиценцирање на собирачи / транспортери на отпад. Државниот Комунален Инспекторат останува одговорен за мониторинг и инспекција на Јавните Комунални Претпријатија (во согласност со Законот за Комунални дејности). Инспекцијата на општинските депонии е во надлежност на Инспекторатот за животна средина. Издавањето на градежни дозволи за сите нови инфраструктури, вклучувајќи ги и логистиката/инфраструктурите за УО, е одговорност на МТВ.

➤ Министерство за финансии

Царина, како одделение на МФ, е одговорна за мониторинг на увезените опасни материи. МФ е одговорно за алокација/доделување на годишни буџети за Министерствата, вклучувајќи го и МЖСПП. МФ врши мониторинг на трошењето на буџетот за Програмата за инвестирање во животна средина. МФ обезбедува кофинансирање за проекти со меѓународна финансиска поддршка (грантови, заеми, итн.). МФ е одговорно за алокација/доделување на буџети за општините.

➤ Министерство за економија

Секторот за Енергија и Минерални Ресурси на МЕ е одговорен за донесување и спроведувањето на законските акти. Одговорностите за историското индустриско загадување (“жаришта”) заеднички да ги регулираат МЖСПП и МЕ. Секторот за Индустрија и Структурни Реформи на МЕ има обврска да се консултира со МЖСПП по однос на прашањата и одговорностите од областа на животната средина при приватизацијата на претпријатијата.

➤ Министерство за локална самоуправа

МЛС е одговорно за мониторинг на процесот на децентрализација на општините. Во однос на меѓуопштинската соработка, МЛС има надлежности кои се однесуваат на воспоставувањето на регионалните администрации (НУТС регионални единици), па оттука и на воспоставувањето на регионалните системи за УО.

10.2 Локално ниво

Општината е одговорна за:

- Организирање на собирањето, транспортот и депонирањето на комуналниот отпад и друг вид неопасен отпад;
- Надзор на сите операции во постапувањето со комуналниот отпад и друг вид неопасен отпад;
- Определување на локациите на инсталациите за постапување со отпад;
- Донесување на локални прописи за управување со отпад;
- Финансирање и надзор на затворањето на депонијата/”дивите” депонии и престанок со работа на инсталациите за постапување со отпад и
- Учество во регионални проекти (вклучувајќи и поделба на трошоците).

10.3 Професионални здруженија

- Заедницата на Единиците на локалната самоуправа (ЗЕЛС) е асоцијација на општините, која ги покрива/разгледува прашањата во однос на општинските функции, преговори со владата за финансирање на општините, подготовка на законодавни акти, консултации, итн.

10.4 Невладин сектор

Соработката на Општината и Јавното претпријатие како одговорни за отпадот со невладините организации е континуирана.

10.5 Образовни институции

Во последните години во училиштата еколошката едукација и еколошките акции се интензивираат. Ова секако е потпомогнато и од Програмата “Интеграција на заштитата на животната средина во македонскиот образовен систем” која ја спроведуваат Министерството за образование и наука и Здружението на граѓани ОХО, со цел да се стане еко-училиште, на кое му претходат бројни еколошки активности. Добивањето на еко знаме е една цел, на која се надоврзуваат активности на почитување на еколошките принципи во рамките на училиштето. Главен дел од активностите се однесуваат на организирање собирни акции на стара хартија и ПЕТ амбалажа, организирање на еколошки акции на чистење, уредување на просторот, што е значајна придобивка на локално ниво во напорите за подигнување на свеста и учење уште од мали нозе дека отпадот е суровина, а не е нешто што треба да се отфрли и да ја загадува животната средина.

11 ЈАВНА СВЕСТ И КОМУНИКАЦИЈА СО ЈАВНОСТА

11.1 Пропаганден материјал

Во досегашното работење, општината секоја година издвојува буџетски средства за печатење на пропаганден материјал за подигнување на свеста на граѓаните за постапување со отпадот, кои преку сметките за комунални услуги се доставуваат до секој корисник на услугата собирање и транспортирање на отпад. Од досегашното искуство, овој начин на комуникација се покажал како успешен и се планира во иднина да продолжи.

11.2 Web страна на општината

Општината Велес и ЈКП Дервен имаат воспоставено web страни на кои граѓаните можат да добијат информации од јавен карактер (www.veles.gov.mk ; www.jkp-derven.com.mk).

11.3 Општински центар за комуникација со граѓаните – Граѓански сервис центар

Општината има воспоставено информативен центар за граѓаните. Преку овој центар се дава можност на граѓаните да пријават проблем, да поднесат иницијатива за инспекциска постапка или да дадат идеја за подобрување на состојбите во управување со отпадот.

11.4 Медиуми

На територијата на Општината Велес, достапноста на информациите до јавноста и комуникацијата со граѓаните за присутните проблеми е овозможено преку сите типови на медиуми.

III ДЕЛ - ПРОЦЕНКА НА ИДНИТЕ СОСТОЈБИ

12 ОСНОВНО СЦЕНАРИО БЕЗ ПРИМЕНА НА МЕРКИТЕ ПРЕДВИДЕНИ ВО ПЛАНОТ

Основното сценарио се однесува на очекуваната состојба со отпадот во планскиот период доколку не се интервенира со активностите предвидени со Планот.

12.1 Комунален отпад

Врз основа на податоците за бројот и структурата на населението според пописот од 2002 година направена е проценка за количините на отпад кој се создава во општината за планираниот период. Проценката е направена врз база на стандардна методологија која ги зема предвид порастот на населението (кое во случајот на Општина Велес не се очекува драстично да порасне) и порастот на животниот стандард. Според оваа методологија порастот на создавање комунален отпад во општината во планскиот период се очекува да достигне околу 500 тони на годишно ниво. Доколку се превземат активности за превенција и селективно собирање и рециклирање/компостирање, се проценува дека количините создаден отпад ќе се намалат во голема мера, во зависност од успешноста на спроведување на планираните мерки и активности.

Намалување на количините создаден отпад во периодот што го опфаќа Планот се очекува и поради отпочнување со имплементација на Законот за управување со пакување и отпад од пакување .

12.2 Комерцијален отпад

Прогнозите за трендовите на создавање на комерцијален отпад се директно врзани со стопанскиот развој на општината. Евентуалните зголемувања на количините комерцијален отпад кој би се создавал од развојот на туризмот и услужните дејности во овој документ не може да се предвидат. Во секој случај како нови извори на создавање на комерцијалниот отпад во општината би биле новите објекти на малото стопанство и терцијарен сектор (туристичко стопанство и агробизнис).

Генерално, подобрувањето на макроекономската политика и климата за развој на мали бизниси на национално ниво повлекува и зголемување на бројот и големината на стопанските субјекти што ќе резултираат со зголемување на количините на комерцијален отпад.

12.3 Индустриски опасен и неопасен отпад

Со завршувањето на приватизацијата во индустрискиот сектор можна е ревитализација на некои индустриски капацитети што ќе предизвика зголемување на количините на индустриски отпад. За општината битни се количините на неопасниот индустриски отпад, бидејќи управувањето со опасниот отпад е во надлежност на централната власт.

12.4 Медицински отпад

Проценките за трендовите во однос на количините на овој вид отпад се задача која се решава на национално ниво.

12.5 Специјални текови отпад

12.5.1 Земјоделско-сточарски отпад

Во планскиот период, се очекува да се интензивираат земјоделските активности (особено сточарство, пчеларство, цвеќарство, лозарство, печуркарство) и повисоките фази на преработка на овие производи, кои би ја зголемиле количината на создаден земјоделско-сточарски отпад.

12.5.2 Батерии и акумулатори, отпадни масла, искористени возила, искористена електрична и електронска опрема, искористени гуми, старо “железо” (црни и обоени метали)

Со предвидувањата за интензивираан економскиот развој на општината, а во резултат на тоа и раст на животниот стандард на населението, се очекува пораст и на интензитетот на создавање на овие специјали текови отпад.

12.5.3 Градежен шут

Со планираната изградбата на нови инфраструктурни објекти (спортски, рекреативни центри, улици, патишта, скверови и сл.) и реконструкција и реновирање на постојните, а и со порастот на животниот стандард се очекува и пораст на овој вид отпад. Со овој План не се предвидуваат активности за рециклирање на овој вид отпад освен потенцијални индивидуални иницијативи за повторна употреба.

IV ДЕЛ - ПЛАН ЗА РАЗВОЈ НА УПРАВУВАЊЕТО СО ОТПАДОТ

Планот се фокусира на продолжување на активностите кои не се остварени, а беа предвидени во Планот за управување со отпад (2008-2012).

13 ПРЕВЕНЦИЈА НА ОТПАД

13.1 Информирање и едукација

Превенцијата на отпадот е суштински заснована врз нивото на информираност и едукација на населението за вредноста на отпадот и опасностите кои доаѓаат од него и неговата суштинска поврзаност со природните ресурси. Од овие причини, овој План предвидува користење на различни форми за едукација и информирање на одредени целни групи и тоа:

- 13.1.1 Едукација за превенција во училиштата
- 13.1.2 Едукација за превенција во администрација и институции во Општина Велес (општина, суд, болница и сл.) и
- 13.1.3 Едукација на членовите на Здруженијата на граѓани активни во различни области (не исклучиво врзано со здруженија на граѓани активни во областа на животната средина).

13.2 Акции за донирање

На акциите за донирање на различни добра обично им се дава социјален карактер и намена. Но со овој План, покрај оваа карактеристика, на акциите за донирање ќе им се даде една нова димензија: јакнење на перцепцијата дека користењето на сеуште употребливото, иако веќе користено добро е акт на волја да се помогне кон глобалните, националните и локалните напори во намалување на отпадот и поддршка на одржливиот развој. Од овие причини, овој План предвидува користење на различни форми донаторски активности на веќе користени добра, организирани од и за различни целни групи и тоа:

- 13.2.1 Донаторски акции во училиштата (активнирање на соработката со Еко-тимовите во училиштата и поддршка на нивните активности) и
- 13.2.2 Донаторски акции на облека и предмети со мал габарит, организирани во соработка со ЗГ од Општината, на ниво на општина (септември/октомври и/или мај/јуни); оваа активност би била интензивно поддржана со кампања за да се објасни новата димензија на овие активности.

14 СОБИРАЊЕ И ТРАНСПОРТИРАЊЕ НА ОТПАД

14.1 Комунален/комерцијален отпад

Конфигурацијата на градот Велес е таква да собирањето на отпадот и поставувањето на контејнери од 5m^3 и $1,1\text{m}^3$ е отежнато. Главен проблем за експедитивно собирање на отпадот од индивидуалните објекти се тесните улици, а одреден број од нив се и непристапни за возилата што го собираат отпадот.

За правилна експлоатација на контејнерите е потребно да се изградат платоа на кои ќе бидат сместени контејнерите и непречено ќе се транспортираат до возилото што ќе ги празни истите. Дел од овие платоа се изградени, но дел не.

Тенденција со овој План е да се изврши комплетна замена на контејнерите од 5m^3 со контејнери од $1,1\text{m}^3$, кои се покажаа како многу практични и лесни за одржување.

Контејнери од 5m^3 ќе се користат само во рамките на поголемите производни и услужни објекти.

Нова пракса во градовите е поставување на пластични канти за отпад. Со пластични канти за отпад во град Велес би се снабдиле индивидуалните објекти кои имаат дворно место и помалите стопански објекти што имаат простор за нивно поставување. Со воведување на пластичните канти за собирање на отпад ќе се намали растурањето на отпадот по улиците, бидејќи досегашната пракса за собирање во кеси ќе се замени со пластични садови (канти). Воведувањето на пластичните канти за собирање на сметот ќе се врши етапно по реони. Објектите кои ќе бидат снабдени со пластични канти се наоѓаат на тесни улици каде со возилата компактори од 8m^3 , заради нивната габаритност не би можел да се собира отпадот. Затоа, при набавката на ново возило компактор треба да се обрати внимание и на овој проблем, т.е. за собирање на отпадот од пластичните канти подобар избор би бил камион компактор од 4m^3 , со можност за подигање на контејнери од $1,1\text{m}^3$ и пластични канти. Според наведеното, за опслужување на пластичните канти ќе биде потребно да се набават минимум две возила компактори од 4m^3 (без потисна плоча) кои ќе бидат со механизам за подигање на кантите.

Планот за подобрување на собирањето на отпадот предвидува опфаќање со услугата на ЈКП Дервен за собирање на селата и населените места кое би се остварувало етапно согласно усвоена динамика.

Релативно големиот број на диви депонии во населените места зборува за несоодветната услуга од ЈКП Дервен од една страна и недоволната јавна свест од друга страна. Затоа Планот предвидува подобрувања на услугата (поставување садови на потребните места), прераспределба на садовите по локации (пример: ослободените контејнери од 5m^3 да се прераспределат на локации во населените места кои досега не се опфатени со системот), порационално искористување на

транспортните средства за проширување на опслуженото подрачје, подигање на јавната свест и сл.

Исто така, потребна е промена на организациската структура на ЈКП Дервен заради подобрување на ефикасноста на работењето.

14.2 Селектирање на комунален отпад

Селектирањето на различни видови отпад се спроведува доколку селективно собраниот отпад може повторно да се употреби или преработи, како и за оние фракции кои претставуваат особен ризик за животната средина. Од овие причини во Планот се предвидува селективно собирање само на: стара хартија, ПЕТ пакувања, лименки и батерии. Кон крајот на спроведување на овој План, доколку бидат започнати активности на национално ниво за изградба на депонија за опасен отпад, општината ќе воведо селективно собирање и на други опасни видови отпад кои се во составот на комуналниот отпад. Шемата за селективно собирање ќе се спроведува на следниот начин:

А. ПЕТ пакување, хартија и лименки

Селективното собирање на ПЕТ пакувањата, хартија и лименки ќе се спроведува по моделот на јавно-приватно партнерство. Селектираното собирање на овој вид отпад ќе се спроведува етапно и со легално вклучување на индивидуалните собирачи (оператори) кои во моментот собираат неорганизирано, двојќи ПЕТ шишиња од контејнерите со мешан комунален отпад.

Се предлага системот за селективно собирање да се спроведува според два основни модели:

- Модел на колективно собирање во садови (на пример мрежи, репарирани големи контејнери и сл.) поставени на одредени локации (бринг систем) и
- Модел на собирање по системот “од врата до врата”.

Локациите на кои ќе се постават садовите за селектиран отпад ќе бидат определени од општината во соработка со ЈКП Дервен. Се предвидува, бројот на локации да расте секоја наредна година со проширување на опфатената површина започнувајќи од централното градско подрачје, преку пооддалечените населби, па се до селата во општината кои имаат поголем број жители. Ваквиот модел на собирање ќе се практикува во реоните каде тоа го дозволува конфигурацијата на теренот (реони со пошироки улици и стамбени згради).

Моделот “од врата до врата” ќе се примени во реоните каде нема простор за поставување на колективни контејнери т.е во оние реони каде неселектираниот отпад ќе се собира во канти.

Собирањето на ПЕТ пакувањата, стара хартија и лименки ќе биде спроведено според однапред одредена шема (временски распоред по денови, саати, подрачја).

Картонската амбалажа од комерцијалните објекти ќе се собира по систем “од врата до врата”.

Сите учесници во овој ситем ќе бидат посебно информирани за своите обврски и начинот на вклучување во системот (информацијата ќе биде доставена со сметките за комунален смет). Секако оваа активност ќе биде регулирана со донесување на Одлука за селекција на отпадот што е обврска согласно Правилата за постапување со комуналниот, комерцијалниот и индустриски неопасниот отпад на територијата на Општина Велес, во која ќе бидат утврдени начинот, правата и обврските на сите учесници во системот.

Општина Велес веќе има склучено договор со колективен постапувач со пакување и отпад од пакување, па ќе се искористат сите можности кои ги дава Законот за постапување со пакување и отпад од пакување.

В. Батерии

1. На неколку пункта (продажни објекти) ќе се постават мали туби каде населението ќе може да ги остава искористените батерии;
2. Со сметките за комунални услуги, на населението ќе му се достави информација за опасностите од батериите кои се расфрлаат во природата или се депонираат како составен дел на комуналниот отпад, како и за локациите на воспоставените собирни центри;
3. Батериите ќе се собираат по исполнување на тубите;
4. Собраните батерии ќе се предадат на овластен оператор за постапување со овој вид на отпад.

С. Селектирање на друг опасен отпад

Општината ќе воведи селективно собирање и на други опасни видови отпад кои се во составот на комуналниот отпад, доколку се создадат услови за безбедно отстранување на ваков вид отпад на национално ниво.

14.3 Индустриски неопасен и опасен отпад

Според законската регулатива проблемот со управувањето на индустрискиот отпад е во директна надлежност на создавачот-индустријата, а општината треба да врши контрола на спроведувањето на оперативните планови за усогласување во постапката на интегрираното спречување и контрола на загадувањето. Оваа своја задача Општината ја има во предвид при издавањето на Б-интегрираните дозволи.

14.4 Специјални текови отпад

Од специјалните текови отпад, најголем проблем за Општината е да го подобри управувањето со отпадот од земјоделско-сточарските

активности. Општината интензивно ќе работи со фармерите во подигнувањето на свеста за управување со овој вид на отпад, бидејќи во досегашната пракса се покажува дека со овој вид на отпад не се постапува соодветно.

Управувањето со отпадот од растителни ткива ќе се подобри преку воведување на компостирање, додека проблемот со отпадот од животински ткива, Општина Велес ќе го решава спроведувајќи активности за едукација, превенција и инспекциски надзор над субјектите кои во своето работење создаваат ваков вид на отпад.

Општината ќе се вклучи во сите иницијативи за селективно собирање на специјалните текови отпад (отпадни масла, искористени гуми и возила и отпадна електрична и електронска опрема) кои ќе бидат организирани на национално ниво.

15 РЕЦИКЛИРАЊЕ/КОМПОСТИРАЊЕ НА ОТПАД

15.1 Рециклирање на хартија, пластика, лименки и метали

Со планот не се предвидува изградба на нови капацитети за рециклирање на овој отпад бидејќи таква активност не би била економски оправдана.

Општината има склучено договор со колективен постапувач со отпад од пакување, па во голем дел ќе бидат искористени можностите кои ги дава оваа соработка, а кои се однесуваат за постапување со отпад од пакување.

15.2 Рециклирање на биоразградлив отпад

Националниот план за управување со отпадот поставува цели за намалување на количината биоразградлив отпад кој се депонира за 50% до 2020 година. Барањето за намалување на количината биоразградлив отпад кој се депонира всушност не е само национална обврска, туку е и во корист за глобалната заедница. Имено, депонираниот биоразградлив отпад создава проблеми од различен карактер и тоа:

- при анаеробната разградба во условите кои владеат на депонијата создава метан кој придонесува кон глобалното затоплување и тоа 20 пати повеќе од јаглероддвооксидот;
- продуктите на разградбата, претежно органските киселини, ги растворуваат металите и како состојка на депонискиот исцедок тие се внесуваат и ги загадуваат подземните, површинските води и почвата;
- продуктите на анаеробната разградба создаваат јака непријатна миризба околу депонијата и
- биоразградливиот материјал содржи супстанции кои се драгоценци за растителниот свет, а кои со депонирањето неповратно би се изгубиле.

Истовремено, рециклираниот материјал-произведениот компост, може да има значајна улога за развој на органското земјоделие во

општината (заштедите од замената на вештачките ѓубрива е дополнителна придобивка).

Ако се земе предвид високата застапеност на биоразградливиот отпад во комуналниот отпад (утврдена како 26% на национално ниво, а за руралниот дел на Општина Велес најверојатно и повисока), рециклирањето на биоразградливиот отпад добива приоритет од висок ранг.

Од овие причини, овој План за управување со отпад предвидува воведување на активности за рециклирање на биоразградливиот отпад и тоа по пат на компостирање како најсоодветна и економски најисплатлива технологија. Компостирањето може да се спроведе во домашни услови т.е. секој создавач го компостира отпадот кој го создава или на централно ниво (на ниво на месна заедница, општина и сл.). Планот предвидува користење на двата модела на компостирање и тоа: домашно компостирање како основен модел за населените места, а централизирано како модел кој би се користел во урбаните реони каде домаќинствата не поседуваат дворови. Сепак, со оглед дека домашното компостирање е новина за општината, Планот предвидува воведување на домашното компостирање како пилот проект со вклучување на домаќинства во поголемите населени места. За овие домаќинства ќе треба да се обезбедат компостери, пишани упатства како треба да го изведуваат компостирањето, теоретска и практична обука. Планот предвидува започнување на активностите во едно населено место и постепено проширување на домашното компостирање и кај останатите домаќинства кои имаат услови и волја да се вклучат во програмите за компостирање.

Освен оваа пилот активност, ЈКП Дервен ќе спроведува компостирање на биоразградливиот материјал кој се собира од јавните зелени површини и од пазарот.

Општината Велес ќе оствари контакти со збратимениот град Цеље - Словенија за стекнување на искуства со системот за компостирање, особено централизирано компостирање.

15.3 Рециклирање на специјални видови отпад

Со Планот не се предвидува изградба на капацитети за рециклирање на специјалните видови отпад бидејќи таква активност не би била економски оправдана. Селектирањето на овие видови отпад (моторни масла, акумулатори и искористени возила, отпадна електрична и електронска опрема), општината максимално ќе го поддржи и ќе се вклучи во системот за рециклирање на овој отпад кој ќе биде воспоставен на национално ниво.

16 ОТСТРАНУВАЊЕ НА ОТПАД

16.1 Депонирање

Со овој План се предвидува подобрување во тековните практики со управувањето со депонијата. Во Планот се предвидува целосно оградување на депонијата за да се спречи пристап на неовластени лица, а поради синхронизирање со промената на времето на собирањето и транспортот на отпадот во ноќните часови се предвидува поставување на опрема за осветлување на депонијата.

За долгорочно решение за отстранување на отпадот со депонирање се предлагаат следните две алтернативи:

- Општинската депонија да се доведе до ниво на техничко санитарните услови пропишани со ЕУ законодавството. Општината нема сопствени средства да го изведе овој инвестиционен зафат, па се предлага да биде вклучена кон регионалниот систем за управување со отпад за централниот регион на РМ како трансфер станица. Оваа варијанта се предлага како приоритетна бидејќи општинската депонија има долг живот (околу 20 години, а со воведување на селектирање и рециклирање/компостирање животниот век може да биде продолжен и до 30 години), а исто така се наоѓа на растојание од само 4,5 км од централното градско подрачје со што во најголема мера го задоволува начелото на блискост (се намалуваат опасностите при транспорт на отпадот, се намалуваат трошоците на работење и количеството на стакленички гасови како последица на издувните гасови при транспортот).
- Како втора алтернатива (доколку се појават било какви пречки во обезбедување на средства и други извори за реализација на алтернативата 1), општинската депонија мора да се затвори и рекултивира, а со целиот систем на Општина Велес да се приклучи на новата регионална депонија.

Во меѓувреме мора да се опстојува на спроведување на плановите за рециклирање и компостирање во целост, со цел намалување на вкупниот отпад кој оди на депонија, како и спроведување на минималните технички услови, без разлика која алтернатива се операционализира.

16.2 Диви депонии

Затварањето на дивите депонии (ѓубришта) се предвидува да оди постапно во планираниот период. Основно во овој процес е овозможување на комунална услуга за собирање на отпадот од овие места со поставување на соодветни садови за собирање и интензивна кампања за јакнење на јавната свест. Истовремено мора да се пристапи кон отстранување на отпадот од дивите депонии и по можност да се пренамени просторот.

17 ФИНАНСИСКИ АСПЕКТИ НА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ

17.1 Извори на финансирање на јавната услуга

Во основа капиталните инвестиции може да бидат обезбедени од еден или комбинација од повеќе можни извори наведени подолу:

- Преку учество на приватниот сектор (домашен и / или странски) во вид на делумно или целосно обезбедување на потребниот капитал;
- Долгорочен капитал од комерцијални финансиски институции (домашни и / или странски);
- Долгорочни заеми од страна на интернационалните Финансиски институции (ИФИС) како на пример Европската банка за обнова и развој (ЕБРД), Европската инвестициона банка (ЕИБ), и Светска банка;
- Долгорочни кредити од билатерални извори;
- По пат на издавање на фиксни обврзници или кредитни акции;
- Трансфери од државниот буџет;
- Капитални грантови или долгорочни кредити доделени преку наменските фондови за реализација на Инвестиционите програми на МЖСПП и
- Капитални грантови од Инструментот за претпристапна помош на ЕУ (ИПА).

Инструмент за претпристапна помош на ЕУ (ИПА)

Ова е основен механизам на Европската Унија воспоставен во 2007 година, кој обезбедува финансиска помош за реализирање на инвестиции што придонесуваат кон усогласување со Европското законодавство за земјите кандидати за членство. Основни карактеристики на овој инструмент се следните:

- ИПА поддршката е на располагање за инвестициони проекти во областа на транспортот и животната средина и се реализира во вид на грант;
- ИПА поддршката не е достапна за приватниот сектор односно комерцијални инвеститори;
- Вкупните трошоци на проектот треба да бидат најмалку 10 милиони евра и
- Во основа 75% од вкупната инвестиција што е потребна да се реализира соодветен проект би биле покриени од страна на ИПА. Сепак, најчесто ИПА во стварност покрива околу 50% од вкупните инвестициони трошоци. Балансот треба да се постигне со вложување на средства од други извори.

Спред претходно искажаното, ИПА финансирањето ќе биде погодно за инвестиции од поголем обем во јавниот сектор. Оваа кативност ќе се обезбеди преку партиципативно учество во рамките на вардарскиот плански регион, кој е носител на активностите за регионално управување со отпадот.

17.2 Тарифи

Во Планот се предвидува итна промена на досегашниот начин на тарифирање на услугата за собирање, транспортирање и депонирање на комунален и индустриски неопасен отпад. Промените во тарифирањето се предлагаат за сите категории корисници на услугите.

При изработката на Планот беа разгледани повеќе алтернативи за промена на тарифите за наплата на услугата, но сепак при утврдување на цената на услугата ќе се изврши согласно Методологијата за пресметување и одобрување на цената за интегрирано управување со отпад.

Со овој План се предлага кај создавачите на комерцијален и индустриски наопасен отпад да се спроведе наплата по количина или волумен на создаден отпад, со што доследно ќе се спроведе законот, а ќе се овозможи соодветна стимулација на правните субјекти за селекција и рециклирање на отпадот.

17.3 Јавно-приватно партнерство

Во овој План се предлага јавно-приватно партнерство во делот на:

- селективното собирање и транспорт на ПЕТ шишиња, хартија и лименки.

17.4 Приватен сектор

Овој План за управување со отпад остава отворена можност за учество на приватни оператори во системот, секогаш кога ќе се создадат услови и ќе се најде заеднички интерес за тоа.

18 СОЦИЈАЛНИ АСПЕКТИ НА УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ

18.1 Волја и можност да се плати јавната услуга

Цената на услугата на управувањето со отпадот, според меѓународните стандарди, е лимитирана на 1,5-2% од висината на потрошувачката кошничка на населението. Детални анализи на потрошувачката кошничка на различни категории население на Општина Велес не се правени при изработката на овој План, но податокот наведен во Локална Агенда 21 дека во општината 2500 домаќинства се водат како социјални случаи укажува дека овие семејства и реално немаат можност да ја платат цената на услугата.

Секако дека процентот од 20% неплаќачи на услугата вклучува и семејства кои се во можност да ги подмират обврските, но од различни причини не го прават тоа. За овие семејства во Планот се предвидуваат активности за подигање на јавната свест. Како крајна мерка треба доследно да се спроведе казнената постапка за неплаќачите согласно законот.

18.2 Вработувања во Секторот за управување со отпадот

Нови вработувања со Планот не се предлагаат, но секако треба да се направат одредени прераспределби на постоечките човечки ресурси во ЈКП Дервен и зајакнување на раководењето и развојот на РЕ Комунална хигиена со стручни лица, со цел поефикасно спроведување на активностите предвидени со овој План.

Надлежните органи од Општината треба да ја продлабочат комуникацијата со приватниот сектор активен во постапувањето со отпад и да ги испитаат можностите за соработка во управувањето со отпадот.

19 НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ И ЗАИНТЕРЕСИРАНИ СТРАНИ

Реализацијата на Планот наложува континуирана соработка на надлежните органи на Општина Велес со централната власт и нејзините институции, а особено со МЖСПП, како и со останатите општини во државата.

Исто така надлежните органи на Општина Велес треба да бидат во постојана комуникација и блиска соработка со невладиниот сектор кој е клучен актер во обезбедување одржливост на сите активности поврзани со јакнење на јавната свест.

За спроведување на овој План се предвидува формирање на Општински комитет за спроведување на Планот за управување со отпад, кој ќе има обврска да го следи реализирањето и да врши мониторинг на планските активности, мерки и рокови.

20 ЈАВНА СВЕСТ И КОМУНИКАЦИЈА СО ЈАВНОСТА

Планот ќе даде основа за идни активности на клучните заинтересирани страни, особено на локалните НВО-и со цел да се промовира одржливо управување со отпадот во општината.

Генерално, нивото на свеста за животната средина во Општина Велес е релативно високо, но секогаш постојат можности за подобрување. Во оваа смисла јакнењето на јавната свест треба да се спроведува преку:

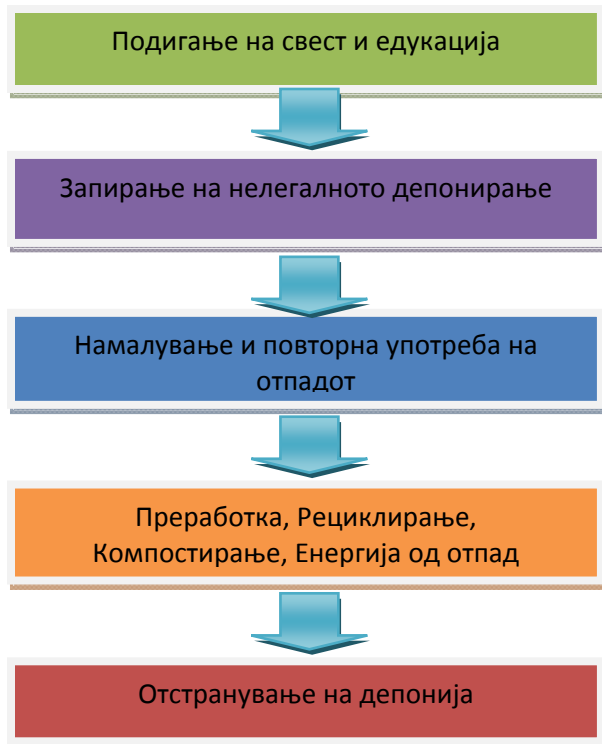
- а) Еколошка едукација во училиштата и
- б) Дополнителна едукација или ширење на информации за животната средина.

Исто така подигањето на јавната свест треба да биде подржано со дистрибуција на информации до населението за:

- Нови сознанија за добрата пракса во Локалниот Систем за Управување со отпад;
- Поголемо разбирање на важноста да се плати за услугата за собирање на отпад;

- Начинот на формирање на цените на услугата;
- Подобрувањата на услугата од страна на ЈКП и користа што од тоа може да се добие;
- Суштинските опасности од нелегалните (диви) депонии (не само визуелниот впечаток);
- Информации за новите пристапи во управувањето со отпадот кај развиените земји и измени во Европското законодавство и стандарди и
- Потребата од координација на активностите на сите заинтересирани страни, НВОи активни во областа на животната средина со оние активни во другите области, централната власт и сл.

Значајни цели за наредните четири години земени како основа за развој на принципите за комуникација и подигањето на јавната свест се следните:

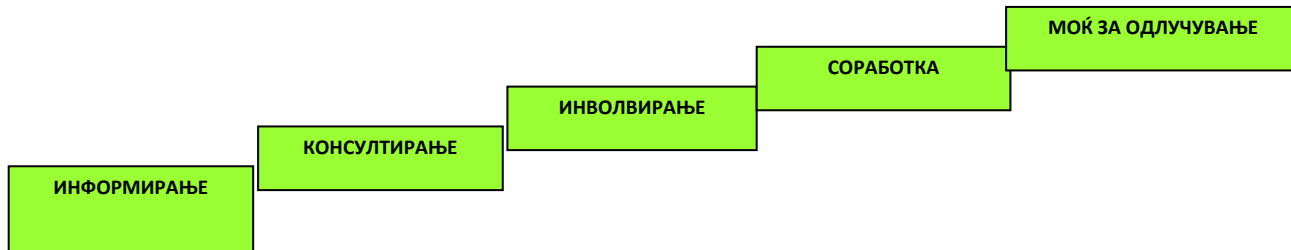
- Проширување (по подрачја и видови) на селективното собирање на видовите отпад кои можат да се рециклираат;
- Подобрување на собирањето и третманот на медицинскиот и опасниот отпад;
- Одржливо управување со органскиот отпад од земјоделство
- Промовирање и поддршка на компостирањето (сите модели);
- Промовирање на принципите “Од отпад до енергија” (гуми и отпадни масла) и
- Доследно спроведување на одредбите на ЗУО

Во подготовка и спроведување на Кампањата за јавна свест, пресудно е да се вклучат клучните целни групи. За Општина Велес, потенцијалните заинтересирани страни и целните групи се:

- Пошироката јавност-домаќинствата;
- Локалните власти;
- Комерцијалниот и индустрискиот сектор;
- Комуналните служби и професионалците во управување со отпад;
- Болниците;

- Неформалниот сектор;
- НВО-и и
- Медиуми и други канали за комуникација (пр. училиштата).

При развивање на кампања за подигање на јавна свест треба да се спроведат следните главни чекори:

- ИНФОРМИРАЊЕ: Насочување на сите целни групи кон проблемите во областа на управувањето со отпадот;
- КОНСУЛТИРАЊЕ: Организирање јавна расправа за разбирање на ситуацијата, причините и последиците од проблемите во областа со управувањето со цврстиот отпад ;
- ИНВОЛВИРАЊЕ: Активно вклучување на јавноста во активности од областа. Мотивација на луѓето да дадат свој придонес во процесот;
- СОРАБОТКА: Креирање на желба за соработка со активно вклучување на јавноста (сугестии, предлози, коментари) кои подоцна адекватно ќе се искористат при носење на одлуки. Мотивирање на луѓето да продолжат со активностите и истите да ги усовршуваат и
- МОЌ ЗА ОДЛУЧУВАЊЕ: Активно вклучување на јавноста во донесување на одлуки на локално ниво.

Механизмите за подигање на јавна свест и комуникација се важна алатка за подигање на разбирањето, прифаќањето и вклучувањето на граѓаните. Поради тоа, спроведувањето на кампањата за подигање на јавната свест за отпадот е од круцијално значење за подобрување на управувањето со отпадот. Постајат два принципа во кампањата за подигање на јавна свест:

- Подигање на свеста и зголемување на учеството и
- Активирање на промени во однесувањето.

Пораките треба да и посочат на јавноста/целните групи не само како да се подобри собирањето на отпадот, туку исто така и зошто се прави тоа. Кампањата мора да пренесува не само информација туку и кои се мотивите на јавноста да го прави тоа.

Пораката треба да биде едноставна, разбирлива за обичната јавност и придружена со слоган. Кога се оформува слоганот на пораката за јавна свест секогаш треба да се мисли на:

- Што треба да пренесе пораката;
- Што ќе помисли јавноста на таа порака и
- Кои акции јавноста ќе ги преземе од таа порака.

Се препорачува кампањата за подигање на јавната свест да биде насочена кон три суштински групи проблеми:

➤ Стоп за дивото депонирање

- Зголемување на покриеноста на собирање на комунален отпад (вклучувајќи ја спремноста да се плати за подобра услуга);
- Премин кон контролирано одстранување на отпад (регионална депонија) и
- Рекултивација на дивите депонии: идентификација, набљудување, приоритизација.

➤ Подобрување на превенцијата на отпадот, повторната употреба, преработка (на пр. рециклирање) и наплата

- Интелегентно купување;
- Селективно собирање;
- Компостирање и
- Транспарентност на тарифирањето т.е. трошоците на услугата.

➤ Подобрување на управувањето со опасен отпад

- Селективно собирање на индустриски опасен отпад;
- Селективно собирање на медицински отпад и
- Селективно собирање на отпад од животински ткива.

Може да се препорачаат следните начела за развивање на кампања за подигање на јавната свест:

- Приодот треба да е проактивен и позитивен. Граѓаните не треба да бидат оставени самите да ги интерпретираат промените, туку треба да имаат навремени информации за позитивните ефекти и придобивките;
- Политиката и структурните промени во областа на управување со отпад на национално и локално ниво не може да се спроведат без поддршка од јавноста и активно информирање за нејзиното учество;
- Треба да се користат двата приода од долу нагоре и од горе надолу. Кампањата не треба само да дистрибуира одредена информација, туку исто така да креира можности за одговор на јавноста кој потоа ќе биде земен предвид;
- Важно е од целните групи не само да се побара промена на нивниот став и однесување, туку да се објаснат причините и да се покаже како да се направи тоа;
- Да се осигура дека целните групи добиваат можности да го променат своето однесување. На пример, комуникацијата за селективно собирање оди заедно со можностите за селективно собирање т.е. обезбедување соодветна инфраструктура и
- Пораката треба да се повторува и зајакнува.

21 ИНДИКАТОРИ И МОНИТОРИНГ

Планот за управување со отпадот во Општина Велес 2013-2017 претставува само втора фаза на еден долготраен процес. Околностите во Република Македонија поврзани со прашањата за управување со отпадот можат и речиси сигурно континуирано ќе се менуваат во позитивен правец. Затоа, од суштинско значење е овој План кој ќе биде усвоен од Општината, да биде предмет на континуиран мониторинг за да се осигура дека поставените цели, мерките за воведување на промените, како и планските претпоставки сеуште се валидни, дека временската рамка за постигнување на усогласување како со европското, така и со националното законодавство и исполнувањето на обврските што произлегуваат од нив, се доследно почитувани и спроведени. Во периодот утврден како временска рамка за спроведувањето на Планот (2013-2017), мониторингот ќе се насочи кон:

1. Спроведување на политиките - до кој степен се спроведени во пракса политиките и мерките поставени во Планот;
2. Развој на капацитет за управување со отпад - до кој степен се развиени, според планираното, потребните капацитети на инфраструктурата и системите за физичко управување со отпадот за да се усогласат со целите на Планот;
3. Резултати - постигнати во однос на остварување на квалитативните и квантитативните цели во Планот.

Согласно претходното, општината ќе врши мониторинг врз спроведувањето на Планот 2013-2017, со особено внимание кон напредокот во:

- Намалување на опасностите и ризиците за животна средина од активностите на управување со отпад;
- Развој на нови системи и постројки за управување со отпад;
- Оперативност на новите институционални решенија (координација помеѓу Инспекторатот за животна средина и локалните инспектори) и
- Собирање на средства за да се обезбеди финансиска одржливост на системот за УО од сите кои создаваат отпад (надоместоци врз основа на начелата “загадувачот плаќа” и “одговорност на производителот”).

Исто така, будно ќе се следат барањата на законодавството. Донесувањето на законите и стандардите во областа на управување со отпадот не се доволни сами по себе да гарантираат успех. Потребно е тие да се спроведат, а за да се има увид во ефикасноста на спроведувањето, треба да се воспостават основните оперативни системи и процедури. Во

оваа смисла, мора да се воспостави целисходен систем за прибирање на податоци и информации, нивно чување и обработка. Системот треба да верифицира дека се постигнати и одржливи планираните подобрувања во управувањето со отпад. Тој мора да биде релевантен извор на информации за сите заинтересирани страни. За да го обезбеди тоа, Општината (со вклучување на ЈКП Дервен) собира податоци и информации првенствено со доследно спроведување на барањата од Правилникот за евиденција и известување за постапување со отпад (Сл. весник на РМ 07/2006). Врз основа на оваа база на податоци, ќе бидат подготвувани и објавувани Годишни извештаи за напредокот постигнат во спроведување на овој План.

Планот 2013-2017 ќе биде прегледуван и ажуриран. Врз основа на Планот, ќе се изработуваат едногодишните Програми за периодот 2014-2017.

За оценка на успешноста на спроведување на Планот се предлагаат следните индикатори:

- Количина на вкупно собран комунален отпад;
- Количина на создаден неопасен индустриски отпад;
- Количина на селективно собран отпад по фракции;
- Сума на собрани средства од продажба на селектираните фракции;
- Број на диви депонии;
- Број на услужени домаќинства;
- Број на вклучени домаќинства во компостирање на биоразградлив отпад;
- Процент на наплата;
- Број на успешно реализирани проекти од областа управување со отпад;
- Број на извршени инспекциски увиди и
- Број на наплатени казни.

II ДЕЛ - МЕРКИ И АКТИВНОСТИ СО ВРЕМЕНСКА РАМКА
(АКЦИОНЕН ПЛАН 2013-2017)

ОБЛАСТ: ПРИКЛУЧУВАЊЕ КОН РЕГИОНАЛНИОТ СИСТЕМ ЗА СОБИРАЊЕ, ТРАНСПОРТИРАЊЕ И ДЕПОНИРАЊЕ НА ОТПАД И ЗАТВОРАЊЕ И РЕМЕДИЈАЦИЈА НА ДЕЛ ИЛИ ЦЕЛА ПОСТОЈНА ДЕПОНИЈА

Задачи	Активности	Одговорна институција	Временска рамка	Буџет	Извори на финансирање
Учество во активности за реализација на регионалниот пристап рамките на Вардарски плански регион	Согласно барањата на Вардарскиот плански регион	Општина Велес во соработка со другите Општини од Централна Македонија, МЖСПП и националните оперативни структури на ИПА	2013-2017	Според наодите на физибилити студијата	ИПА фонд Буџет на РМ Јавно-приватно партнерство средства на општините

ОБЛАСТ: ИНТЕРВЕНЦИЈА ВО СИСТЕМОТ ЗА СОБИРАЊЕ И ДЕПОНИРАЊЕ НА КОМУНАЛЕН ОТПАД

Задачи	Активности	Одговорна институција	Временска рамка	Буџет	Извори на финансирање
Замена на отслужени садови за собирање (5м ³) со нови контејнери од 1,1м ³	<ul style="list-style-type: none"> - Собирање на отслужените контејнери - Поправка каде е можно - Изградба на платоа - Набавка на 80 нови контејнери и нивно поставување 	Општина Велес, ЈКП Дервен	2013-2017	35.000 ЕУР	СС
Набавка на канти за локациите каде отпадот се собира со кеси	<ul style="list-style-type: none"> - Поставување на 2500 канти по домаќинствата 	Општина Велес, ЈКП Дервен	2013-2017	100.000 ЕУР	СС
Набавка на нови контејнери и канти во рурални средини	<ul style="list-style-type: none"> - Набавка на контејнери од 1,1 м³ - Набавка на канти - Избор на населени места и локации за поставување - Поставување 	Општина Велес, ЈКП Дервен	2013-2017	5.000 ЕУР	СС

Корекција на тарифи согласно Методологија	– Предлог и усвојување на новите тарифи од Советот	Општина Велес, ЖКП Дервен	2016	/	/
Подобрување на управувањето со депонијата	– Оградување – Осветлување – Изработка на процедура за управување на депонијата – Спроведување на процедурата	Општина Велес, ЖКП Дервен	2013-2017	10.000 ЕУР	СС, ЖКП Дервен
Воведување на ЈПП со домашни/странски партнери (условно)	– Анализа на можности за воведување на ЈПП – Избор на партнери – Сключување договори	Општина Велес, ЖКП Дервен	2013-2017	/	/
Набавка на нови специјални возила за собирање, транспорт и компактирање на отпад	– Спроведување на тендерска постапка	Општина Велес, ЖКП Дервен	2013-2017	200.000 ЕУР Две возила од 16м ³ , едно од 8м ³ и едно од 4м ³ , компактор	СС и СД

ОБЛАСТ: ПРЕВЕНЦИЈА НА ОТПАД

Задачи	Активности	Одговорна институција	Временска рамка	Буџет	Извори на финансирање
Јавна кампања и едукација	– Изработка на брошури – Изработка на информативни ливчиња – Изработка на радиоспотови – Одржување на обуки	Општина Велес, НВО-и и консултанти	Континуирано (2013-2017)	4.000 ЕУР	СС, МЖСПП и СД

Организирање акции за собирање на отпад	<ul style="list-style-type: none"> – Организирање на акции по училиштата и градинки – Организирање на општинска акција 	Општина Велес, НВО-и	Континуирано (2013-2017) еднаш годишно	/	СС , МЖСПП и СД
Обука од локалната самоуправа до правните субјекти за воведување чисти технологии	<ul style="list-style-type: none"> – Обуки на правни субјекти за ефикасно искористување на суровините и енергијата поради превенирање и минимизирање на создадениот отпад 	Општина Велес	Континуирано (2013-2017)	/	/

ОБЛАСТ: ОРГАНИЗИРАН СИСТЕМ ЗА СЕЛЕКТИВНО СОБИРАЊЕ И РЕЦИКЛИРАЊЕ

Задачи	Активности	Одговорна институција	Временска рамка	Буџет	Извори на финансирање
Донесување на Одлука за селекција на отпад	<ul style="list-style-type: none"> - Изготвување и усвојување на Одлука 	Општина Велес	2014-2015	/	/
Изработка на шеми и активности поврзани со воспоставување на системот за селективно собирање	<ul style="list-style-type: none"> – Утврдување на редоследот на реоните кои ќе се вклучат во системот со временска рамка – Изработка на предлог - стимулативни мерки 	ЈКП Дервен и Општина Велес	2014-2015	/	СС
Реализација на јавна кампања за селекција на отпад	<ul style="list-style-type: none"> – Подготвување на работен план за подигање јавна свест за потребата од рециклирање – Дефинирање на целни групи – Работни средби и предавања на различни нивоа 	Општина Велес во соработка со НВО-и и консултанти	2015	1.000 ЕУР	СС, СД

	<ul style="list-style-type: none"> – Изработка на информативни листови кои ќе се дистрибуираат со сметките за отпад – Изработка и емитување на радио спотови и пораки – Известувања на јавноста за реализираните активности 				
Воведување на селективно собирање на хартија, ПЕТ амбалажа и батерии	<ul style="list-style-type: none"> – Обезбедување на финансиска конструкција – Набавка на садови и возило – Набавка на балирака – Анализа за воведување на ЈПП – Воведување на ЈПП (условно во зависност од резултатите на анализата) 	Општина Велес,, ЈКП Дервен, НВО-и и консултанти	2015-2017	25.000 ЕУР	СС , МЖСПП и СД
Организирање на зелени островчиња на 4 локации	<ul style="list-style-type: none"> – Одредување на локации – Организирање на островчињата со опрема – Празнење ,собирање и транспортирање на селектираниот отпад 	Општина Велес ЈКП Дервен	2015-2017	10.000 ЕУР	СС , МЖСПП и СД
Поставување садови во боја за селектирање на отпад (пилот фаза)	<ul style="list-style-type: none"> – Поставување на набавените садови во боја – Одредување на локации (училишта, градинки, пазари и др институции каде што има поголема фреквенција на луѓе) 	Општина Велес ЈКП Дервен НВО	Континуирано (2013)	/	СС , и СД
Меѓуопштинска соработка и размена на искуства	<ul style="list-style-type: none"> – Заеднички проекти 	Општина Велес	Континуирано (2013-2017)	/	/

Зачленување во меѓународна мрежа на здруженија која третира проблематика од областа управување со отпад	– Избор на меѓународно здружение за зачленување	Општина Велес	2014	/	/
---	---	---------------	------	---	---

ОБЛАСТ: КОМПОСТИРАЊЕ НА БИОРАЗГРАДЛИВ ОТПАД

Задачи	Активности	Одговорна институција	Временска рамка	Буџет	Извори на финансирање
Набавка на дробилка за сечење на растителен отпад за компостирање	- Набавка и ставање во функција на дробилка	ЈКП Дервен	2013	5.000ЕУР	СС
Воведување на домашно компостирање	– Јавна кампања – Едукација – Изработка на компостери од локален занаетчија – промоција на резултатите	Општина Велес ЈКП Дервен, НВО-и и консултанти	Континуирано (2014-2017)	10.000 ЕУР	СС , МЖСПП и СД
Воведување на централизирано компостирање	– Воспоставување на консултации со Целџе за искуствата – Изработка на студија за изводливост со повеќе алтернативни технички решенија – Јавна кампања – Едукација – Изработка на централни компостери	Општина Велес ЈКП Дервен, НВО-и и консултанти	2015-2017	50.000 ЕУР	СС , МЖСПП и СД

	– Промоција на резултатите				
--	----------------------------	--	--	--	--

ОБЛАСТ: ДИВИ ДЕПОНИИ

Задачи	Активности	Одговорна институција	Временска рамка	Буџет	Извори на финансирање
Спроведување на План за затворање на диви депонии	– Санација на диви депонии во рурални средини по интегрирањето во системот за управување со отпад	Општина Велес, ЈКП Дервен	Континуирано (2013-2015)	35.000 ЕУР	СС и СД
Изработка на катастар на загадувачи во делот со отпадот	- Доставување на податоците до МЖСПП за креирање на државната мониторинг мрежа	Општина Велес	2014-2017	/	СС , МЖСПП
Учество во активностите за справување со идентификуваните hot spots	- Координација и комуникација, активна пратиципација и евалуација во активностите на државата за справување со жешки точки	Општина Велес, МЖСПП, НВО	2013-2017	/	СС , МЖСПП и СД

ОБЛАСТ: МОНИТОРИНГ НА СПРОВЕДУВАЊЕ И АЖУРИРАЊЕ НА ПЛАНОТ

Задачи	Активности	Одговорна институција	Временска рамка	Буџет	Извори на финансирање
Формирање Локален комитет за следење на спроведувањето	– Одржување работни состаноци на ЛК – Повеќе извештаи	Општина Велес, ЛК	Континуирано (2013-2017)	/	СС
Ажурирање на	– Евидентирање на количините	ЈКП Дервен	Континуирано	/	СС

базата на податоци	отпад по видови, податоци за корисниците на услугите, структурата по дејности, покриеност на теренот, наплата по групи корисници и сл. – Одржување на базата (обработка на податоци и ажурирање)		(2013-2017)		
Оценување на спроведувањето со користење на предложените индикатори	– Мерење на постигнатите резултати	Општина Велес , ЛК	Континуирано (2013-2017)	/	СС
Изготвување на годишни извештаи за спроведување на планот	– Усвојување на извештаите од ЛК	Општина Велес	Континуирано (2013-2017)	/	СС
Ажурирање на планот	- Изработка на годишни програми	Општина Велес, ЛК	Континуирано (2013-2017)	/	СС

ОБЛАСТ: КОРЕКЦИЈА НА ЛОКАЛНИ ПРОПИСИ

Задачи	Активности	Одговорна институција	Временска рамка	Буџет	Извори на финансирање
Измена и дополнување на постоечката локална регулатива	– Изработка на нови локални прописи согласно измените на законодавство за отпад – Усвојување на изменетата регулатива од Советот – Спроведување на регулативата	Општина Велес	2013-2017	/	СС
Изготвување на планска	– Спроведување на постапка за изготвување на планската	Општина Велес, МЖСПП	2014-2017	5.000 ЕУР	СС

документација за вградување на локациите за складирање и трабнсфер станицата во општината	документација – Донесување на плановите – Спроведување на плановите				
---	---	--	--	--	--

ОБЛАСТ: ИНИЦИЈАТИВИ ЗА ПОКРЕНУВАЊЕ АКТИВНОСТИ ОД СТРАНА НА МЖСПП

Задачи	Активности	Одговорна институција	Временска рамка	Буџет	Извори на финансирање
Решавање на проблемот со управувањето со медицинскиот отпад	– Поддршка на иницијатаивата на МЖСПП за централно (регионално) интегрирано управување со медицинскиот отпад	Општина Велес	Континуирано (2013-2017)	/	СС
Решавање на проблемот со управувањето со опасен индустриски отпад	– Поддршка на иницијатаивата на МЖСПП за централно (регионално) интегрирано управување со опасен индустриски отпад	Општина Велес	Континуирано (2013-2017)	/	СС
Решавање на проблемот со управувањето со отпадот од животински ткива	– Иницирање на интегрално решавање на проблемот на централно ниво – Приклучување кон интегралното решавање (условно)	Општина Велес	Континуирано (2013-2017)	/	СС

Република Македонија
Министерство за животна средина
и просторно планирање

11-9273/75
06.11.2013

Република Македонија
Министерство за
животна средина
и просторно планирање

Бул. "Тоце Делчев" бб
1000 Скопје,
Република Македонија
Тел. (02) 3251 400
Факс. (02) 3220 165
Е-пошта: infoeko@moepp.gov.mk
Сајт: www.moepp.gov.mk

Врз основа на член 205 став (1) од Законот за опште управна постапка ("Службен Весник на Република Македонија" бр 38 /05 и 110/08) и член 18 став (5) од Законот за управување со отпад ("Службен Весник на Република Македонија" бр. 68/04, 107/07, 102/08 и 134/08), министерот за животна средина и просторно планирање донесе :

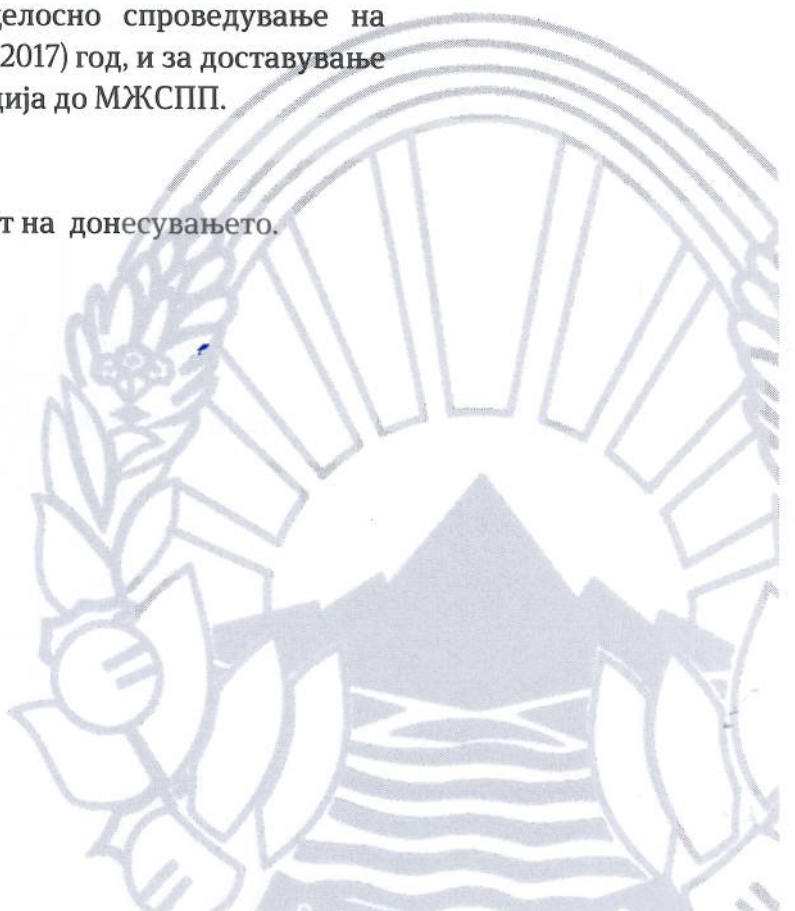
РЕШЕНИЕ

**За одобрување на План за управување со отпад
на Општина Велес за период (2013-2017)Год.**

Со ова Решение се одобрува Планот за управување со отпад на Општина Велес за период (2013-2017)год.

Општина Велес е одговорна за целосно спроведување на Планот за управување со отпад (2013-2017) год, и за доставување на известувања за неговата реализација до МЖСПП.

Ова Решение влегува во сила со денот на донесувањето.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

На ден 17.10.2013год, Општина Велес поднесе барање за одобрување на План за управување со отпад за период (2013-2017) год.

По извршениот увид и анализа на доставениот План, од страна на органот на државната управа, надлежен за работите од областа на животна средина се констатира дека Планот е изготвен согласно Законот за управување со отпад и согласно Националниот план за управување со отпад (2009-2015) година на Република Македонија.

Со Планот за управување со отпад на Општина Велес се утврдени мерките и активностите што треба да ги превзема општината за период од (2013-2017) год. со што ќе се придонесе кон подобрување на состојбите во управувањето со отпад.

Врз основа на изнесеното, се донесе решение како во диспозитивот.

Правна поука : Против ова решение може да се поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање во управна постапка во втор степен од областа на животната средина во рок од 15 дена од денот на приемот на ова решение.

Изготвил:

Камил Цека

Согласен:

М-р. Ана Каранфилова-Мазневска

Одобрил:

Директор:

Игор Трајковски

MINISTER

М-р. Abdilaqim Ademi

